శ్రీ ముజగన్నాథరావు

3801

181

శ్రీ

రాతుంగన్నాథరాముని జీవితచరిత్రము.

ఇది

శ్రీ విజయనగర వాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల

హరిదాసకవిచే రచియింపబడి

శ్రీ కోటిలక్ష్మీ నరసింహంగారిచే సవరింపబడి

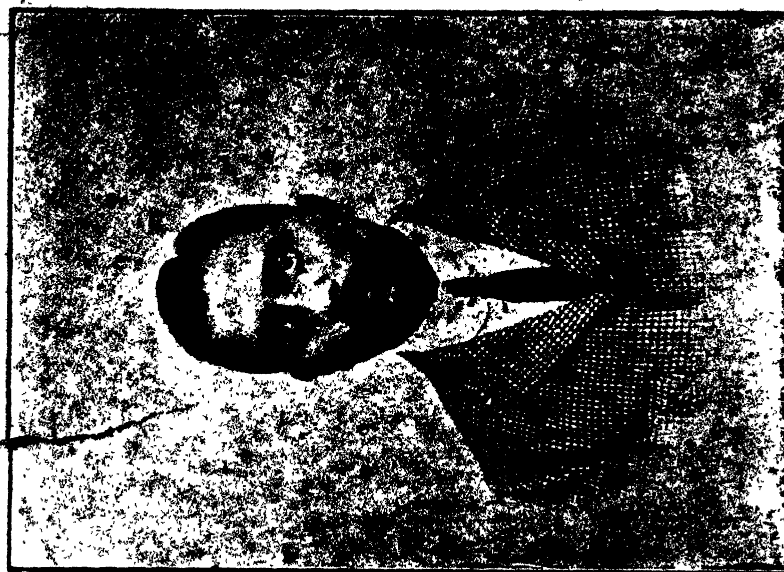
తిరుపతి పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడియె.

1. 10

మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.

కథానాయకుడు-రాతుజగన్నాథరాయుడు.

గ్రంథకర్త సోమయాజుల-సూరిదాసకవి.

శ్రీ

రౌతుజగన్నాథరాయుని జీవితచరిత్రము.

ఇది

శ్రీ విజయనగరవాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల

సూరిదాసకవిచే రచియింపబడి

శ్రీ సెట్టిలక్ష్మీ నరశింహంగారిచే సరిచూడబడి

తిరుపతి పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడియె.

1920.

మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.

పేజి.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
7	21	వారా	వార
8	8	న్నాద	న్నాధ
11	12	రి	వారి
14	20	సము	స్రము
,,	21	వాయు	వ్రాయ
,,	,,	ద	పాద
15	20	ధై	శాధై
,,	,,	జిత	రాజిత
30	20	హేచ్చు	హెచ్చు
32	19	భా	భార్య
43	11	వెమ్క	వెన్క

ఉపోద్ఘాతము.

సుజనులారా,

సాధారణముగ నిప్పటిమనుజుల జీవితము వ్రాయుటబహుకష్ట సాధ్యమువలనప్రపంచకము నానాటికి పాపభూయిష్టమై జాతివిచక్షణ సత్యవ్రతము ధర్మచింత భూతదయ మొదలుగాగలసద్వృత్తులుమూడు వంతుల ముప్పాతికవరకు నశించిపోయినవని నేను వేరుగా వ్రాయనక్కర లేదు ఇట్లుండినను తమజీవితము వ్రాయుమనికోరిన పురుషులమనంబులను రంజింప జేయనెంచి నిరాటంకముగ నసత్యములగల్పించి ద్రవ్యాపేక్ష పరులై లోకములో ఘనతనొందదలచి యెట్టికవీశ్వరులైనను వ్రాయ గలరా? ఒకవేళ వ్రాయ ప్రయత్నించినను లోకాపవాదమునకు పాల్పడరా మరియు నొకపురుషుని చరిత్ర కవివ్రాయుకోరినప్పుడు ఆపురుషుని సత్కీర్తియును దైవభక్తి మొదలుగాగలసత్కార్యములును ధైర్యసాహసాది సద్గుణములును చక్కగ కలదని వినునాసక్తిని పుట్టించుసత్కార్యములచేయు పురుషుడుండిన యెడల గదా వ్రాయుకవీశ్వరునకుచక్కని మార్గముదొరకును గావున పైచెప్పిన సుగుణములు శ్రీరఘుపతి జగన్నాధ స్వామియందు శోభించుచుండుట అనేకప్రదేశముల పెద్దలచేతను కవి గాయక శిఖామణులనోటను వినియు స్వయముగ గనియు నీసత్పురుషుని చరితము వ్రాయబూనికొంటిని ఇంతియేగాక సూక్ష్మబుద్ధిగల వనితా కన్యలయొక్క సత్ప్రవర్తన సిద్ధాంతములను శ్రీమదాంజనేయ పాదారవిందభజనామృత పానమత్తచిత్తముననువ్రాయసాహసించితిని గాని గ్రంథరచనయందు చాలదు ఐననుకొంతలేని దేశపితాశాస్త్రమెల్లకొనదు కార్యముచేయువాడే నేరము చేయువాడు తప్పులనేవెదకుచున్న న్యాయమునే తెలిపెను గాన యిందుకలపొరపాటులగు సజ్జనులు దోషములత్యజించి యొప్పులనే గ్రహింతురుగాత.

ఇట్లు విన్నవించు సుజనవిధేయుడు,

సోమయాజుల సూరిదాసుని విజయనగరము.

శ్రీ

గద్యము.

సీ॥ [illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] కంతకుక్కి[illegible] జగతిబొంది ।
విజయనగరమున విద్య[illegible] నానందగజపతిన శ్రయించి ।
గీ॥ పండితోత్తముడనుపేరు బడసినాడు ।
దేవదేవునిసత్కథల్ దెలిపినాడు ।
దాసనారాయణాఖ్యను దనరినాడు ।
అట్టి[illegible]వును భక్తి వినుతింతు ॥

క[illegible] వంశా[illegible].

సీసమాలిక॥ విద్యాలయంబైన విజయనగరమున పవిత్రములయింట
వెలసినాడ । సోమయాజులవంశ సోమశేఖరునకున్ శ్రీశు
భద్రాంబకున్ జెన్నుమీఱి । కోమలుండ[illegible] కమతుల
నెనగల్గి సుగుణులపొంకుగ్గై చూచినాడ । పిమ్మటనింగ్లీషు
విద్యగొంచమునేర్చి సర్కారునౌకరు సల్పినాడ । సంలిదా
నినిమానియంబమానాటక మందుప్రవేశించియలరినాడ ।
వనితవేషముదాల్చి వరస్త్రీపాత్రాభి నయవిద్యలజనుల్
నన్నుపొగడ । ప్రఖ్యాతినందిబల్ బహుమతులనునొంది
కొన్నిసమాజముల్ గూర్చినాడ । గురువునై పిరికిల్ కొన్ని
విద్యలునేర్పి పిదపసర్కారునుకూడ బెట్టినాడ । శ్రీగురుంగని
వేగజేరితిన్ దాసనారాయణాఖ్యసియంతరయమునకోడ ।

హరికథల నేర్చి శ్రీహరిదాసవరులతో నానందముననూల
లాడిరాద ॥

క॥ కవితకున్ వెలసినఘనుడు తు ।
శ్రీజగన్నాథరాయచరిత్రమిపుడు ।
వ్రాసి గెలిచితి వారుండు వాంఛతోడ ।
సూరిదాసు పటించున్ సుజనులాడ ॥

ఇష్టదేవతా ప్రార్థన.

ఉ॥ శ్రీమహనీయ సాధుజనసేవిత పాదసరోజయుగ్మ నే । నీమహిమంబులన్ పొగడనేర్తునె బాలుడ సర్వసద్గుణో । ద్ధామపవిత్రనామ) దానవభంజన రామభక్తని । ప్రా(?)మయశోకచారు వన ఖండనకారణవాయునందనా ॥

గీ॥ రాఘువంశాబ్ధిచంద్రుడై ఖ్యాతిమీరు । శ్రీజగన్నాథరాయచరిత్రమందు । కృతికినిన్ కర్తగా జేతుగొనుముదయను । మారుతాత్మజకపిరాజమాన్య తేజ ॥

విఘ్నేశ్వరస్తుతి.

చ॥ కవిజనులెల్ల నిన్ను కడుగారవమొప్పగవుస్తకంబులన్ । భువి వెలయంగ వ్రాసి రిటుపోలిక లెన్నియొ పోల్చినీకథల్ । సవినయమొప్ప నేను నినుసన్నుతి శేయగనేరనైననా । కవితకు విఘ్నమేమియునుగల్గగజేయకుమీశనందనా ॥

సరస్వతీస్తవము.

మ॥ ధనముల్ మిద్దెలు ధాన్యరాసులుమణుల్ దారాత్మజుల్ రూప
యౌ । వనముల్ ధైర్యముసాహసంబుకు లమున్ వస్త్రంబులున్

గల్గునా । మనుజ[illegible]విద్యలు పొందకున్న పసువైమర్యాదలఁ
పొందునే । వనజా[illegible]సనురాణి వాయెడను నీవాత్సల్యముఁ
జూపవే ॥

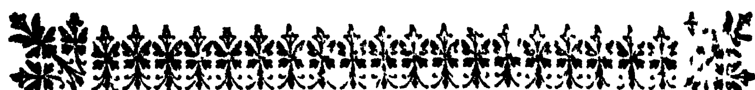
[illegible]

సీ॥ తనకన్నసద్గు[illegible] ధనుకవిశ్వ రుండెవఁడందు [illegible]
కడు । తనకవిత్వమున కే తప్పులు లేవందు పరుల[illegible]వలు [illegible]వా
డౌకండు । సహజకవిత లేక సత్‌గ్రంథములను [illegible] పద్యములఁగ
ల్పించి బలుకు[illegible] । తనప్రాశస్త్యము లోని [illegible]
డాగ్రహించియు[illegible] ॥

గీ॥ ఇట్టి వారలకు[illegible] । కాళిదాసాదిసత్కృతకవుల
నెంతు । పోతనయు [illegible]నయు నిట్టిము [illegible] యాంధ్రసత్కవి
వరులనే [illegible]నుతింతు ॥

చ॥ పొగడను లేనిచర్యలను పోల్చుసుదేవునితో సమంబుగన్ । తెగు
వనుప్రాసిబల్కెదను తేటతెనుంగున తెల్లమూగతిన్ । [illegible]రను
పండితుండనని బింకముజూపనుసూరి వానుసన్ । తగుసరసుండు
తాతుకులధన్యుడుగాన చరిత్ర[illegible] ॥

శ్రీరామ ప్రి ం[౼ నమః

శ్రీ అం నేరాయనమ.

శ్రీ పాతు జగన్నాథ రాయుని జీవిత చరిత్రము.

ప్రారంభము.

మొదటి భాగము,

కథానాయకుని వంశక్రమము.

సీ॥ శ్రీపాతువంశాబ్ధి సీతకరుండుజగన్నాథరాయుని కథనువినుడు ।
వరశ్రీ కాశ్యపగోత్రమునపుణ్యపు దంపతులకు బుట్టిధరను వెలసె ।
సీతవిజనకుల నింటులకూతుల నన్నలతమ్ముల యక్కలమరి ।
చెల్లెండ్లచరితముచెప్పినతదుపరి నితనిచరిత వ్రాతునింపుమీర ।

గీ॥ రామదాసునిదాసుడై రాజితముగ ।
పూజలనుజేసిఘనతనుపొందుచుండె ।
వ్రాయబూనితి నడచినవాసకథను ।
తప్పులెన్నకయొప్పులుదలపరయ్య ॥

కం॥ శ్రీవెంకటకృష్ణమ్మకు । శ్రీవెంకటనరసమాంబచెలువగవెలసెన్ ।
ఈవసుధనునీయిరువుర । నేవిధివర్ణింపనేర్తునేర్పగుగుణముల్ ॥

సీ॥ దానము ల్జేయుచు దానవైరినిఁ గొల్చు భక్తిమార్గమునను నాశక్తి
గాంచు। సకలక్షేత్రముల సేవింపనిల్చు సాధులభక్తికై
సరగనిల్చు। శ్రీరామపూజ జేసి చిరసౌఖ్యముల బోల్చు ధనకాంత
భూతము లెరిమి బాల్చు। కామక్రోధాముల కంపలబడ జేల్చు
పరగతిగోనుము నెగడాల్చు॥

గీ॥ నిగ్గునెంచఁగఁ బ్రస్తుతి యొనరిచు నీ।
పుత్రికలను పుత్రులఁ గాంచి పురుషరాజ।
యోగిగానంటి యంటక సుజనుఁడగుచు।
వ్యర్థసంసారమును బెను వార్ధి దాటె॥

ఉ॥ పుత్రికలుద్భవించిరిక పుత్రులు వేరను వంతమించిన। త్పాత్రత
నొంచి దానములు దారగుణంబులు మీరఁగ సల్పిసత్। క్షేత్రము లెన్ను
గాంచి హరిసేవలు సేయఁగ నంత శ్రీజగ। న్మిత్రుఁ డొసంగ నిద్దరిని
మేటను పుత్రులఁ గీర్తికాములన్॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాధదేవు నేచి కుతలావన। నామమిడెఁ జేష్ఠునకు జగన్నా
ధుఁడనుచు। మరియు రామస్వాముడని పెంచినతవాని। ధరను వెం
కటకృష్ణమ్మ దనక నిల్లు।

సీ॥ ఇపుడున్నవారందు నిపుడు పుత్రికల్ నారాయణమ్మాఖ్య నాతి
మరియు। మాణిక్యమాంబనే మగువ రెండవబిడ్డ। పతిభాసి
వంతను బరగుచుండె। శేష్ఠపుత్రిక సువాసినియౌచు వైశాఖ
పట్టణమునను నుండె బాగుమీర। నీపతివ్రతను నే నేరీతి వర్ణింతు
నెంతబల్కిననిను మంతెయగును॥

గీ॥ పతిని దైవముగను జూచు పడతికథను।
వ్రాసిచదివిన వారికి పంతదోలుగు।

నీ ప్రశస్తి ప్రకాశించుచుండె।
విల్లియప్పలనరసయ్య వినుతయశుఁడు॥

ఉ॥ నైర్మల్యముచేత గోగులకు వంతలబాపఁ దనాకు గల్గని। బాధ్యత
దైవమిచ్చె ననిభారముమోయుచు పోయి ఘనోన్నతిగ। సామర్థ్య
మొప్పైన వ్యాసులను సాధనచేయుచు నూత్నమార్గపు దారి। తద్వ్యము
మండవిల్లికుల ధన్యుఁడు [illegible] వాఁడా॥

సీ॥ వైద్యుఁడే హరియని [illegible] మన్న విద్యాశోభితుఁడు విమల
యశుఁడు। శైశాఖపురిసుంకు వ్యాసులనెంచి మంచిపేరు
పొందు [illegible]। [illegible] [illegible] బని
[illegible] [illegible] [illegible] లకు
నైన [illegible]।

గీ॥ తానువా [illegible]।
తనకునార [illegible]।
స్రమతనుమిం [illegible] స్పల నా [illegible]।
నాయుడు [illegible]॥

గీ। అమృతహస్తుఁడటంచు తనచ్చనని వినుచు। పిలిచిగొంపోవు చుందరు
ప్రేమమీర। వైద్యముపై నిష్టశ్రద్ధను వదలఁగొనగ। సహా
యప్పల నరసయ్య యలకునిలను॥

శా॥ ఏకీయప్పల నారసింహులు సరివా రెవ్వరుఁ జూడఁగా।
సారాసారవిచారణన్ సరసతన్ సన్మార్గ సంచారతన్। లేర
వ్వారును ధార్మికస్థలిని నే [illegible] పలేసీ ఘనున్। పారావారా
భీరనీర గుణముల్ భ [illegible] గదా చేరెడున్॥

సీ॥ సోదరీమణి యనామ శోభించు వెంకట నరసమాంబకు ప్రాణనాధు
డైన । వెంకటకృష్ణయ్య వినుత యశశ్శాలికిని వారికొదవిన
తనయులకును । నప్పలనరసాఖ్యు డాదరబుద్ధిని జేసిన యుపకృ
తుల్ జెప్పగలనె । తనకుటుంబము కన్నదయమీర వారల
నాదరించుచునుండె నాదినుండి ॥

గీ॥ బావ వెంకటకృష్ణమ్మ భక్తుడగుచు ।
తనదుపుత్రుల చదివింపదలపకున్న ।
శ్రీజగన్నాధ రాయనిచేరదీసె ।
నైదువత్సరముల బాలుడైనమొదలు ॥

ఉ॥ అప్పటినుండి బాలునకు సంతసమారగ నన్న కోట్లులాగులు ।
పొప్పెడు పుస్తకంబులను నొక్కటమనోహరమైన ఛత్రముల్
గొప్పతనంబు మీరునటు కోరినవన్నియు నిప్పించెనా యప్పల
మండవిల్లికుల మండనునప్పలనారసింహుడై ॥

చ॥ చిరుతను చేరదీసి కడు చెన్మి నిజాత్మజు బాల్యక్రీడల । న్నాగపున
గాంచి మోదమును చెందుచు ప్రేమనుబెంచుచుండెను । త్వర
ముగ పెద్దగ్రంథములను తప్పక వ్యాసము జేసియంతవి । ద్యాభివృద్ధి
బొందజేయు నుదారగుణుండగు మేనయల్లునకున్ ॥

మ॥ వినుడీ యప్పలనారసింహుడిటులన్ విశ్వాసియైనాతడా ।
తనయిల్లాలికి ప్రేమమొందదగని పైతమ్ముండయన్ బ్రోవదే । వన
జాతాసనుడిట్టి దంపతులనే వర్ధిల్లగా జేసెనీ । ధనమే ప్రాణ
ముగాగ జూచుజను లీధన్యత్వమున్ గాంతురే ॥

మ॥ భళిరే యప్పలనారసింహ తగునే । బాంధవ్య సత్ప్రేమమో ।
గుణశాలీ గుణభక్తిమార్గమున నా, గోత్రవ్యాపారాధనంబులనెవ్వరు

ధ్వంచి పల్కి ౦౦ కేలాంఘ్రి కేయవి! ఫలమారాముసు జానకి
[illegible] ॥

సీ॥ [illegible] బలుచుడంతి!
[illegible] మొదటి
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

౬౭॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ ॥ ॥

శ్రీ రావు జగన్నాథరాయని జీవితచరిత్రము

౨వ భాగము

ఉ॥ శ్రీజనశాస్త్రబామశేష, శేషవిచారమునందమిష్టయు। వ్యాజకటా
క్షురాముశోభవార్తలు శ్రీనులపిందుగావిన౯। పూజలునల్పు
చుంనుతరి, పెంపువారిధిదాటి పోయయా। రాజలలాము రాణి
మది, రంగలమంగళవార్తచెల్వుని। తేజమునొప్ప బాలుదురె దేవతు
లైననుమానులైనపి। భ్రాంతినసత్యశోచగుణ మారుతినందన భక్త
పాలన॥

వ॥ దేవాజ్ఞోద్ధరింపుముయ్యున్నంతక్రమంబున శ్రీజగన్నాథరాయుడైదు వత్సరముల బాలుడై పార్వతీపురమున, నక్షరాభ్యాసుడై యంతకంతకును, విద్యాభ్యాసమునందాసక్తి మించుచుండునంత।

సీ॥ అయిదుబళ్లను నేర్చుటంతలో ముగియించి, పేర్లుగుణింతము,
వేగనేర్చి। యారవయేటనే, మిత్రస్తోత్రముబట్టి, పాఠముల్ గుర్తుగ,
వల్లెవేసి। తోటిబాలులగూడి, యాటలాడుచునున్న స్థానునవారిని
కడకు ద్రోయు। నేటేటనొకమెట్టు, కెక్కుచుండుటెగాని, రెండేండ్లు
స్థానున, నుండలేదు॥

గీ॥ అంతబాల్యము సంధైర్య నతనికోరు।
బాలకులకిచ్చు వస్త్రముల్ పాటిగొనక।
శ్రీజగన్నాథరాయుడు, చిరుతడైన।
పసుగుబాలులతో చెలిమిచెయ్యలేదు।

చ॥ శిశిరమున కుసుమంబుమరి శౌర్యమునల్పము వేళనేర్పువం।
వసములు సాధువర్యులకు, దానగుణంబులు నాటినుండిచం। దన
మును పుష్పనామములు, పాడిగదుష్టులు జాతునంశవ। గ్ధనుడతి
వాంఛలూరితెగి, దాల్చె మెలంగుమతోడి వారితోన।

ఉ॥ పండ్లనుమీరి బాలురను, పంచుల తోటల నోడబుచ్చియా।
వందొయుభీతిలేకతగ, కమ్మగనంబడు వారిచెన్గనుమన్ దొంతులు
దొంతులుగొనుచుగ, ద్రోయుచువానిని పట్టికూడబడ తగనాడి
కాలమునను, నెన్నగను చెప్పగ బాల్యక్రీడలన్॥

ప॥ మరియును॥

చ॥ చిన్నతనరాయుడాటలను, జేసి నాల్గుల జన్మ తానయ। చ్చిరుతల
గంగాలయందు, పెద్దియటాను కల్పగురువు। దానకన్నర్కు
లామును, తక్కిన వారి బవాను లంచుసం। డుకటున్న పెద్దనిడి,
లోకులు నన్నరు గాను వాడుదన్॥

ప॥ ఇంకియుగాక

కం॥ పందెములను గెల్వగతా। ముందుగ నేయుంపుడ నుల, నువ్వుటుని
రక్షా। అందరనిజగిన్నాఘుడ। సందిట వేబట్టివిసరు, సరగునత్తుల్లన్॥

సీ॥ తనతోడి బాలకుల్ ధరియించుబట్టల కన్న మించిన దుస్తులె న్నైకట్టి।
వారలమూరించి, నన్నెలతో మించి, సందవేళనుతోట సైరు చేసి।
నడుమ మార్గమునందు, పసుచులకుపలయు, ఫలహారములు పెట్టి।
పరమదయను। పమగురుతో గూడి పరగుచుండు టగాని యొంటిగ
చరియింప, నోపలేడు॥

ఆ॥ వె॥ చిన్నతనములోన, నిన్నిబుద్ధులుగల్గ। పెద్దతనమునందు, పేరు
పడడె। బుట్టినంతలోనె, పుష్పమునకుగంధ, మబ్బినట్లు దీని
నరసిచూడ।

ఉ॥ ఈవిధిరాతువంశజుడ, వెన్నియొక్రీడల నల్పుమండవి। ద్యావిష
యంబునందునవా, హాయనుభారినిశోభగాంచెనా। చేవనురూప
సంపదయు, జేసెడిచర్యలు బంధుకోటికిన్। భావములందునెంచు
చున, పారప్రమోదము నందుజేలగా॥

గీ॥ తల్లిదండ్రులునప్పలు, తమ్ములును। మామమామలు మిత్రులు,
మేలసంగ। పార్వతీపురమందున, ప్రబలచుండె। శ్రీజగన్నాథరా
యుడు, చిన్నబహుల॥

సీ॥ పార్వతీపురిమున్న, బహులక్లాసులలోన్ కేలినదనెపాస్, [illegible]।
వైశాఖపురికేగి వరుసటొట్టుమెట్లాపులేదలచేనియట్టు నెఱ్ఱుచుండె।
మూడవఫారము, మొదలుపైపాఠము, లంగోలమునముజేకనటు
నతడు। మెట్రిక్యులేషనుమెట్టు, నట్టిదాటి। తొలుమిడిఫెల్లాసు,
నెగర్చెది॥

గీ॥ అంతనచ్చటచదువాగి, నాడు కేగి।
చేరెమదరాసుపురమును, శీఘ్రముగను।
ఎన్నశక్యముగానిది, యొక్కటిదు।
వసుపగానిచె శ్రీజగన్నాథుడపుడు॥

మదరాసుపుర వర్ణనము.

సీ॥ పట్టైపుతాచిన, నత్తైనభవనము, లాకసంబునుతాడ నరగుచుండ।
నేతట్టుతాచిన, నింపుబుట్టించెడి, తెల్లవరుసనెద్ద, వీధులమర।
యేవంకకేగిన, నింజన్లుమిల్లులు, పనివాండ్రతోగూడి బలసియుండ।
నేజాడకరగిన, రాజులబంగళాల్, గాజువమ్రగితో, ఘనత
నొంద॥

గీ॥ ట్రాముకార్లును మోటార్లు, రానుతిరుగ।
బైసికిల్సునుగుర్రపు, బండ్లవసుప॥

నింతవి [illegible]

ప్రసిద్ధికెక్కించుమద్రాసు పురవరంబు।

క॥ ఫలములుపుష్పములునుబలే। విలువగుకూరగాయలు [illegible] వింత

గుమస్తుల్। పలువు [illegible] గొప్ప

తప్పుగా కీ॥

సీ॥ మోటారుబస్సులు కారు, పురుషార్థమియొంచ మ్యూజికల్ చిత్రాలు,

మునుముసెమ్ము [illegible] దొంగలని

క్కించు, దొరలవలెను [illegible] లు, [illegible] తురు,

బంగ్లాక్కౌన్సిల్ గొప్ప వారగుదురు। బంగ్లాలవనితలు ప్రజలగర్వ

ముచూప్ప మదరాసువింత లే, మరలు వింత॥

గీ॥ కోటలనుమించుదర్పనేల్, కోట్లుగల్గి।

బైసుకోపులు నాటకాల్ ప్రభలవెలిగి।

మ్యూజియమ్ పార్కు చిత్రముల్, ముచ్చటౌసగి।

వాసవునిపురిమించు మద్రాసు నగరు॥

క॥ బీచిదొరలును [illegible] సులు। కోటలు మోటార్లస్పెక్కు, కోటికరాదో।

గాలిబెట్టెదు యువతులు। [illegible] సవనీప

తులకా॥

గీ॥ అచటహైకోర్టుగానిర్కలు, హాస్పటలును। మొదలుప్రసిద్ధిన్నికెక్క

గల, ముఖ్యమైన। వన్నియున్నవటంచు నే నెన్న నేల। జార్జిపురి

వైభవము [illegible] సాగిలపడె।

ఆ॥ వె॥ గొప్ప విహారాలు గోఖలేహాలును। గానసభలకొరకు కట్టబడియె

నచటనుండువేశ్య, లాటపాటలువిన్న, చెన్నపురినిబాయ

చిత్తమగునె।

కం। దోసిలిఁజెన్నుని కాఫీ। బాసుంది పళ్ళు కీవన్ర పాయసముననే।
బాసన్నుల్లు ముగిసాదిసు నా.ం. యొప్పింపను, లవణీ గలరే॥

గీ॥ చెన్నపురముసుప్పొంచి చెప్పటకు దేవతా తైమావరి. తిరు
నేమొ। గాని యూపొత్తముసు వ్రాయ గెలుగుజెల్లి, శ్రీజగన్నాథు
డటజేర, జెప్ప వలెను॥

వ॥ మరియు, శ్రీకాశుర నగరపురంబును జగన్నాథరాయుఁడు, హిం
దూదేశము కు ముఖ్యస్థలములు సందర్శనము ... మహానైభ
వముల గాంచుచు సహస్ర తీర్థస్థ వారి ఁభాపించుచు, రెండు
సంవత్సరములు, పూర్ణ ... గా సంచరించి, ప్రయాణము చేసి,
యచ్చోటువాసి, వైశాఖపురము చేరవచ్చెను।

ఉత్పలమాలిక। తిన్నని రాజవీధులును తీయ్యని టెంకినిచ్చు కొమ్మలు।
త్యున్నత మైన మేడలట, నుగ్గము ... మెల్లరా। మిన్నల
కోటలుఁ బనులు, మేలుపువ్వుల తోటలందు బల్। వన్నెల
మీరువృక్షములు, ... పట్టణ శాఖ
పట్టణము, ... నవిమానము చేల్ప
నకు నద్భుతముగా ... ...

ఆవె। జెట్టికలకటరును। జల్లాపురముచాటు। చేతనాఫు ... వసించు
చుంద్రు। రాతువుచుప్పైడె। రావకలెక్కరా। కేసులోనకొల్పు
జేసెనచట।

ఉ। నాలుగువత్సరంబులట, నప్రమతిమీరగ కొల్వుజేసెనా। కీలల
వ్రాయుగాలరమొ, లేఖరిమైయట మెప్పుబొందిరో। పాలువిపాద
పద్మములఁ భక్తినిదేలుచు రామచంద్రదే। వాలయదర్శనంబున
ను, నాతురతఁ నిరతంబునేగుచున్॥

ఉ॥ [illegible] వాంఛలనీర్చుచుటంచు [illegible] చందన మంది
పుష్పములు [illegible] నందము [illegible]
[illegible] చ [illegible] ముగ [illegible]
[illegible] ॥

[illegible]

[illegible] సీ
[illegible] కేపుచిన్నవే
[illegible] ॥

[illegible] వేశా॥ [illegible] ఐనారయణ
[illegible]
[illegible]

సీ॥ [illegible] వా [illegible]
[illegible] న నవ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

మ॥ [illegible] భూ [illegible] ॥
సూ [illegible] సూ నర్యులకి [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ముం
[illegible] ॥

ఉ॥ అచ్చటకోల్లువ్వనందలను సద్భుతమొప్పగసంచరింపగన్। మెచ్చు
చుమేనమామయటు మీరదట పెండిలిజేయనెంచితా సచ్చెను శ్రే
ష్ఠప్రుతికను నిద్దరికిద్దరుసీనుజోడనన్। ముచ్చట మా రునాశుభము
మోదముజెందగ మీరెకో భళల్॥

సీ॥ మండవిల్లికులాబ్ధి మానితసోమును గోపాలరావును గుణధనుండు
ఆతని భామిని యగువినవాగాయ గాంబసాధ్వమణి యతుల
సుమతి। వారికిరునరకొక్క వరపుత్రికొప్పుట్టె విజయలక్ష్మినామ।
విమలకన్య। యాకన్నియనోసంగి రప్పలనరసౌఖ్య సనుజాను
గోపాలు డతనిభార్య॥

గీ। జాతునం తా నే సును రాగవిలది।
విజయలక్ష్మినోసంగి విబుధులలన।
మేనమామాలుసస్య్రలు మిత్రులువృ్లా।
సల్పిరటపెండ్లి కేలలుసింతెసముల।

గీ॥ అంతగోపాలరాయుడు సతనిభార్య స్నేహయుగ్మమలంబసనేగు
నాపి। అప్పగింతేలబెట్టి యుండరును। విజయలక్ష్మినిమతికూతు
విమలమలిసి॥

ఉ। అల్లునిజూచి వారలపుడా దర మొప్పగ జేరబిల్చిమా। పిల్లనుకోసం
గితిమి పెంచితిమెంతయుప్రేమతోడనీ। పల్లవపాణిముగ్ధమను బాయ క
జాలదు వేళవేళలన్। కల్లలుబల్కనేరదెటు గాచెదప్రౌఢయ నేలుకోవలెన్॥

సీ॥ విజయలక్ష్మినిబొంది విజయముచేకొను రాజాధిరాజుల రచ్చ
లందు। సుగుణరాసినిగొని సుఖములనందుము సకలసంపదలతో శాశ్వత
ముగ। మానవతినిసంది మర్యాదలనుపొంది పుత్రపౌత్రాళితో పుడమి
మనుము। మాకూతుప్రేమించి మమ్ములబంధుల నానందవార్ధినివలరజేసి॥

గీ॥ ఈధరను మెప్పుగాను జగన్నాథరాయ । యంచు గోపాలరాయను నతనిభార్య । యప్పగించిరి తమకూతునల్లునకును । పొంగి హాంటెదీమసు ఖము మింగుకొనుచు॥

ఆ॥ వె॥ రాతువంశజుండు ప్రీతిపెంపారగ । విజయలక్ష్మినంది విబుధు లలర । నక్షత్రమూలకల నావరమున మ్రొక్కి । శలప్రపొందజనియె నెల వులకను॥

మ॥ విసుడధన్యుడు తద్విశాఖపురిలో వేవేలసత్కార్యముల్ । పనిలోనుండియు నల్పుచుం గొల్ప్యతా బాయుంగభావింపనన్ । జనముల్ నప్పిడిగొప్పపెంపు కలప్పుడుం సంతోషభావంబులన్ । వనజాక్షిం [illegible] తప్పదరమేవంత్రైనమైత్రైనను॥

కం॥ తనకన్న పెద్దవారలు । తన కెంతో గౌరవంబుతప్పక నలుపన్ । గొనివారలకీర్తింపుచు । జననెంచెను వేడుకొల్పువనల్పగ తానున్॥

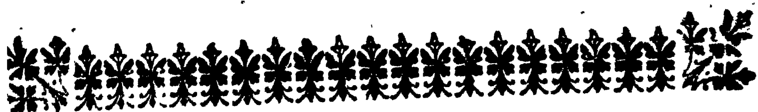
వ॥ పిమ్మట నేమిజరిగెనన॥

సీ॥ శ్రీజగన్మిత్రులో శ్రీజగన్నాథుకు । మర్యాద లిడిరి సమూజ్యులు । నాటకిమ్మున నాశిరాయునిమెడనిండ పూలదండలు వేసి ప్రాజ్ఞులేసి । సంతోషనరచియు సాగనంపిరిమిత్ర వాత్సల్యము ప్పార భవనమునకు । నంత నామరు నాటికి తనపైపెంబయ్యె జోలినులా చేరబుద్ధిబొడమి॥

గీ॥ వెడలె పెల్లూరు ప్రెసినింగుపడయుటకును । అచటిమిత్రులతో గూడి యులగుచుండె । కష్టమొకవిననోర్పుచు కలతపడక । జరుపుచుండెను దిన ములు సంతసమున॥

కం॥ శాంతముచేసుఖమబ్బును । శాంతముచేసకలభాగ్య సంపదలొదవున్ । శాంతముచే జయమొదవును । శాంతము భూషణము గాదె సజ్జనుల కిలన్॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగరపు మహారాజాస్థాన నాట్యశాలాధీశ్వరులగు శ్రీసోమయాజుల సూరిదాస కవిచే రచియింపబడిన రాతు జగన్నాథ రాయునిచరిత్రమున [illegible] రెండవభాగము శ్రీ॥ శ్రీ॥ శ్రీ॥

శ్రీ రాజు జగన్నాథరాయని జీవితచరిత్రము

మూడవ భాగము,

ఉ॥ రావణుశక్తిచేత రఘురాముని తమ్ముడు లక్ష్మణుండు నిర్ । జీవితుడై ధరిత్రిపడగ దివ్యవనేగి బలంబు జూపి సం । జీవిని దెచ్చి రాము విభు డంతను బెట్టి సుమిత్రనందనున్ । జీవితు చేయవే సుజన జీవన పావన వాయునందనా॥

వ॥ దేవా యవధరింపుము యిట్లు శ్రీరాజ వంశాంబుధి సోముడు శ్రీజగన్నాథరాయుడు వెల్లూరు కైస్త్రీ నింగుబడిని సబిసెస్పెక్టరు క్లాసున రెండు వంతలనలు బడి విద్యార్థులతో చదువుచుండె నతరి॥

సీ॥ ఒకదినంబున వీరి నొకచోటనిల బెట్టి డ్రిల్లు చెప్పుచునుండె కీవిమీర । నంతసూత్రపం డెంటు ఆచ్చోటికరుదెంచి విద్యార్థులందరిన్ వేరువేర । జూచి పరీక్షించి చోద్యము నన జగన్నాథుని బిలపించినయము గాను । కుశలవార్తలడిగి యసమానగుణముల నందరిలో తను నాదరించి ॥

గీ॥ మేను తట్టుచు సంతసమున । నిందరిని దిప్పుచుండగ నందు నాజ్ఞ । యనుచు శలవిచ్చె దొర రాయునాదరించి । మానమవమాన మెటునున్న గాని రాదె॥

చ॥ అనగనితో డివాను కడ నాదరభావము మీరనాయునిన్ । పదిలముగాను హస్తముల బట్టి చటాలున మీది కెత్తియూ । సదనము జేర మో

యుచును నందఱి చేయుచు మేల్ భళాభళీ! సదములమానమున్ గవని సన్నుతి జేసిరి రౌతువంశజుల్॥

గీ॥ రెండువందలనలుబది రెంకునందు। నితని జేబిల్లి నారవమిడగనేల। మంచివారల కెందున మంచిగల్లు। పెద్దవారల కెందును చేటుగల్గు॥

ఉ॥ అచ్చటనా పరిశ్రులను నాతడు మెప్పులు బొందికొల్పునం। బిచ్చ జనింప జేర మదికింపుదలిర్చెదువంగ వోలునం। దచ్చరు మెప్పు పౌరజను లందరు సంతసమందినాయునిక్। మెచ్చుచు చుట్టియుండి తన మేలును గోరగ సంచరించె తా॥

వ॥ ఇట్లు సబిన స్పెక్టరుగ గుంటూరు జిల్లా వంగ వ్రోలునక్ కొన్ని దినంబులు సుఖంబుండ॥

సీ॥ అంతట చీరాల యను గ్రామమున వీర్ల మొహరముజరపిరి మూసల మాన్లు। హిందూముస లమాన్ల కెందువల్ల నొగాని కలహముజనియింప కలతపడుచు! కర్రలు చేబూని కొట్లుకొనుచునుండ పోలీసునధికారి పోవు చుంటచు। శ్రీజగన్నాధుని శ్రేష్ఠము బంపగ పైపైనె వెశ లెనాపండుగునకు॥

గీ॥ పోయి కనిపెట్టి కత్యాయము పోసగనీక! యుభయమతములనూరార్చెను త్తముండు। ధనముగోరక న్యాయముదనరనిచ్చు। వారలకు సరిసము లెవ్వారలైన॥

కం॥ లంచముగోరియు ప్రజలను। వంచకులై బాధలిడెడి వారలుయ ముచే। వంచింపబడుచు మరలను। కొంచెపు జీవనములబుట్టి కొనము ట్టెదరే॥

వ॥ ఇట్లుత్సవము నడిపించుచుండ నొకమ్లేచ్ఛుడు పులివేషమును వేసి హిందువుల నదుగుకొను వాడుక గలిగి వేషము వేయుటకు కలప్రసంగు మనికోర శ్రీజగన్నాధుడిట్లు పల్కె, మీరు పడని సమయమున హిందువుల వీధులకు నీనమయమున బోవలదని వారించిన వినక పోలీసుపై యధికారులకు వ్రాసికొనిననుఫలము గానక రాయునిపై నలిగి యేతీరునైనను

రాయుని పరాభవింపదలచి తనమిత్రునొకని ప్రేరేగించి రాజమార్గమున రాయుఁడేగుచున్నసమయమున కారుకూతలుగూయించుచుండ ననేకవిధముల రాయునుబోధపరచినను వినకున్న నాదురాత్మునితో రాయుఁడిట్లనియె॥

చ॥ వలదసమానవింకనిను వాకిస సైసనుచూడుమంచుబల్ । చలముసచిన్న దెబ్బలను చావనియట్లుగ గొట్టిదోలవ్యా । కులతను బోయిమిత్రునికి కొండెములాడఁగ కోపగించిపే । యలసటడీద్దు రేపు కడనాగుమటంచునుబల్కెమ్లేచ్ఛుఁడుగ్ ॥

సీ॥ మొహారమునుగియించి మోదమునఁ జగన్నాథుఁడు విడిదినినాఁడు నిల్వ। మ్లేచ్ఛు నిమిత్రుఁడు మొగ్గగ నటజేరికపటాంత రంగుడై కరుణజూపు। డనుచు ప్రార్థించె నాయపు పరిత్రుని మంచిపిపాపాత్మ నమరలెవాఁడు। అతివినయముజూపి యజ్ఞాను గుర్తించి పోమె నా మూర్ఖుఁడు పోతరమున॥

గీ॥ నాటిరాత్రి రాసెంచిరాయునచట। చంపనలచెను జరుగనిసాహసమున। తానొకటితలపఁదైవము తలఁచునొకటి! యనెడిసామెతనిజమయ్యెనద్భుతముగ॥

వ॥ తమపరిసేమిజరిగెనన॥

సీ॥ వేటపాలెమునుండి వెతలెనుమ్యాన్సి పల్లైనమేఁ నాయుని చెల్లికోడి। విందునకగత్తు నివేడి డోమడిపోయెనిచ్చటి వింతలనేమి చెప్ప। నానాటరాత్రి నందామేపికసు బోయెమ్లేచ్ఛుఁడు వానితోమిత్రుడౌనడు। పోయివెదకిరిచేబూనుచు శస్త్రముఘనుడుగాన మిమదికిలకేపముచు।

గీ॥ మేడదిగివచ్చిడిగువను మెలగుచున్న। శ్రీజగన్నాథుఁడుంచిన సేవ

కులను। దావమోదరిరాయుని జాడ దెలియ। నంతనిజమును దెలియుచు సరిగెవారు॥

వ॥ ఇక్కడచీరాలనందిట్లుండు॥

ఉ॥ అచ్చటవేటపాలెమున నాకత్వానర్చిసవింహలండిబల్। ముష్టు లూరునశ్వమును బూన్చినబండిని దెచ్చి స్థిరుడే। నిచ్చినవేళ స్థైర్యమున నేగకనుంగొన నాజవానులన్। వచ్చినజాడగన్పడమి వైళము కేకనుండిన గాతనన్॥

వ॥ అంతనచ్చటచీరాలనం దాపోలీసుజవానులు కలుపుకొన్నట్టి మ్లేచ్ఛునిచేతను వానిమిత్రులచేతను ప్రహారణముల నంది జగన్నాథుం తమ్ము వేటపాలెమున కలియుమని బల్కు యాజ్ఞనుమన్నింపజాలక వెచ్చు బాధచేపోజాలక నచ్చటనేయుండె డిప్యూటీసూప్రంటెండెంటునకు నంతవిన్న నాతడు జగన్నాథునరాపించి నడచినకథవిని మరల నాతనినేయుచటకు బంపనాజగన్నాథుడు చీరాలకు మరలబోయి పోలీసుజవానులచే నడచిన దంతయువిని గడ్డిమేటులలోదాగిన మ్లేచ్ఛుని పట్టుకొని నేరముమోపి॥

గీ॥ ఆరుమాసము లఖిలశిక్షలనుభవింప। జేసె మ్లేచ్ఛునిమీదను కేసు నిలపి। దుష్టశిక్షణ జేసిన దొరసమున్న। శిష్టరక్షణ జేయక శ్రేయమగునె॥

మ॥ అతిదాతీయన రాచకార్యములలో నత్యంతజాగ్రత్తన। వ్యాఖ్యతమాం కేసులబట్టుచుతా వెలుగుచున్ పుణ్యాత్ములన్ బ్రోచిని। శ్రుతకీర్తిన్ గొనెవంగ వోలున మహాశుద్ధాత్ముడీతండిటన్। పతతంబుండెననాలు సంచు ప్రజలాసన్మార్గు భూషింపగన్॥

ఆ॥ వె॥ అటకపాయివాడు నాజగన్నాథుని చంపదలచెగాని పాగు ఔటుల దైవభక్తిదేలు ధర్మాత్ములను వెంట దాపియుండు గాదెవాన వారి॥

ఆ॥ వె॥ లంచమిచ్చకములనెంచక సతతము సత్యమాడనెంచు సజ్జ

నుండు ఎట్టికొల్వచేయ వేడిలోపముగల్లు వెంటనంటియుండు వెన్ను డెప్పుడు॥

కం॥ భక్తిదెధనవంతుడుసద్! భక్తుడెగుణవంతు డధికబలవంతు డునా! భక్తిని దేలిన ఘనుడవి! రక్తిగొనకున్నపుడమి రాగంబులపై!

ఆ॥ వె॥ భేదబుద్ధిలేక భేదజమనబోక! భూతదయను మించు పురుష వరుని! జయముగలుగకున్న జనములు మెచ్చరె! రఘువంశజుండె భువి నిహాక్షి॥

ఉ॥ ఈగతిపంగ వోలువురి నెల్లడజాతులచోర ముఖ్యులన్! భోగుల చేసి ప్రేమనిడ శ్రీవాసుకుమారును లొంగిరంతెనా! భోగిని రాజువంశవర భూషణు బంధించి పాలకొండకున్! సాగుదునండ సజ్జనులు చాలవిచా రము సంతసించిరన్॥

వ॥ అంతరాయుడు వంగపూలు విడచి పాలకొండచేరె నదెట్లన్నదన॥

సీ॥ పాతిపంటలుగల్గి భాసిలుచుంటచే పాలకొండనిపేరు బయలు వారె! పట్టుకొండలుగల్గి శోభించుచుంటచే పాలకొండను పేరుబయలు వారె! సిరిసంపదలజనుల చెలగుచుండుటనట పాలకొండనుపేరు బయలు వారె! పాలకడలిశాయి భక్తులుండుటనట పాలకొండను పేరు బయలు వారె॥

గీ॥ నట్టివుడమున వసిశ్రేష్ఠనాత డంత! సకలమర్యాదలందుచు సంతసమున! కొంతకాలము సుఖముండి కొనవలేక! తాను జేసెనీయుద్యోగ నాటివలన॥

చ॥ అనవరతేశపౌరజనులందరు చెప్పనిచ్చట యుండసాం! దరధరు పాదపద్మముల దాపుగనుంగొని సత్చరిత్రసు! స్త్రీరవతిమీరగోరు మను చెంతనశిమణి సేవజేయునా! పరమపవిత్రుడా కొలువు బాగుగ

జేసెను వలెఁ డలోఁ॥

ఉ॥ ఱకులపాపులకారులను లక్ష్యముగాయక నేంమున్న బలో। సిరుల బొందబంచివయు జెల్లఁగగాచు సమాశ్రయించిరఁ। పతులుబాప దెవ్వక ప్రాణులంచముమన్న దాసిలో। బిడుకుఁగోటివచ్చినను బెట్ట దలంచును భోజరాదులఁ।

వ॥ యిట్లుండ॥

చ॥ సరియెుకచిత్రమయ్యెనట మానకపల్కెడ నొక్కనాయుడుఁ। కరమధపంబుగల్గి కనుగానక కౌతుకులాబ్ధిసోముస। త్వరనుపరాధ వించుటకు దారిగను గాను చుండుసంతను। స్థిరమతి రాయుడాతనికి జేసెపరాభవ మప్పుతంబుగఁ॥

ఉ॥ చేరముజేసెపీనినిక నిల్పగరాదని శ్రీకుసుంచుసం। భారము లందినాయునట బట్టనలాపగ నెంచవాతనఁ క్రూరతనెన్నఁదన్నుగను కోంతనమూహముగల్గి పెబడఁ వాగణజేసెనప్పటికివారి బలంగము మీరియుండుటఁ॥

శా॥ ఆనాడాతను తప్పిపిల్చెమనునా। డామూల్యబంధించివే। నానా భాధలుపెట్టుమఁ పురములో నానాటికల్ద్రిప్పియు। జ్ఞానాంధత్వము మూడగొట్టిగదిలో జాగ్రత్తనుంచెను। న్యాయంబేగతినిల్చు దుర్జనుల కఁ మర్యాదలఁపిడినఁ।

మ॥ బలముఁ భాగ్యమురూప యవ్వనములుఁ బాంధవ్యసత్ ప్రేమతో। న్నలయింపఁ మదినెంచిపచ్చు విధిరానద్దాని దాటించునే। వలమూఁదగబెట్టి వారలకుశ్రీసర్కారు మర్యాదకే। కలుషాత్ముండన నెంతవాడు జనదేశాచారాగ్రణి బుఁగఁ।

ఉ॥ ఈశతపాలకొండపురి నిల్పరేగిర గర్వపోతులఁ। బాగుపడంగ కిసి వరభక్తుడటంచను పేరుపొందెరా। త్యాగముసత్యవాక్యము సుధా

రసములేరాదు భాషణంబులు। ద్యోగులకబ్బి చెల్లవవిదూరముసేయక తొల్వసాగునే।

ఆ॥వె॥ కౌతువంశ్యుడైన రాయునిచర్యలు। కలసిమెలగువారు గాంచ గలరు। భక్తిధర్మగుణము బంధులయెడప్రేమ సత్యభూతదయలు సహజమయ్యె॥

ఆ॥వె॥ పాలకొండనిట్లు పనిపడియుండగ కౌతువంశ్యుడైన రాయ నఘుడు। సరగగుణుపురంపు సర్కారినస్పెక్టు। రుగనుబంపిరప్పుడెగువవారు॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగర వాస్తవ్యుండగు సోమయాజుల సూరిదాస కవిచే రచింపబడిన శ్రీకౌతుజగన్నాధరాయుని జీవితచరిత్రమున మూడవభాగము శ్రీ। శ్రీ। శ్రీ।

శ్రీ

రౌతుజగన్నాధరాయుని జీవితచరిత్రము.

నాల్గవభాగము.

చ॥ నినునుతిజేసిలోకమున నిష్ఫలులైరనువార్తలేమినే। ననయము గొల్చుచుంటి మదినాసజనింపగనేటికైననీ। మనముకరుంగదేల నాకొ మారుతినందనభక్తపాలనా। ధనమడుగంగబోను పదదర్శనమైననొసంగుచుండవే।

వ॥ దేవా అవధరింపుము యిట్లు శ్రీజగన్నాధుడు పాలకొండవాసి సర్కిలినస్పెక్టరుగ గుణుపురము జేరి వదెట్లున్నదన॥

సీ॥ జిలజిలమనిపారు సెలయేటిగట్టున కుదురుగనమరిన గుణుపురంబు। జయపూర్ మహారాజు జయమునుసూచించు కోటనుగల్గినగుణుపురంబు। పాఠశాలలనున్న బాలురమదిగల్గు కోర్కెలుదీర్చెడి గుణుపురంబు। నాల్గుజాతులనొప్పి నాణ్యమై వెల్గుచు గనిసిమీరుచునుండు గుణుపురంబు।

గీ॥ చిన్నదైననువన్నెల చెలగియుండు। కాననముదానిచుట్టును గాచుచుండు। వాసయోగ్యతచే ప్రజ వదలకుండు। గుణుపురమ్మునకీర్తి గొప్పనిండు।

ఆ.వె॥ అట్టిగుణుపురమ్ము। నప్పుడు చేరెను రౌతువంశ్యుడైనరాయు

డంత| పౌరజనులు గొప్పగౌరవంబులజేసి విడిదినుంచి సెలవువడసిజనిరి॥

ఉ॥ అచ్చటకొల్వుజేసి నతడద్భుతమొప్పగకొన్నినాళ్లబల్ । ముచ్చటలూరగన్జనులు మోదమునొందుచు రౌతువంశజున్ । మెచ్చుచుహాయిపొందిమునమేలుకు వచ్చెనితండటంచుతా । మిచ్చిరిదీవనల్ కరము నీతనిబ్రోవగనీశువేడుచున్॥

కం॥ దీనులపాలించునుమది। జ్ఞానులసేవించుభక్తి సల్పుచునతడు। జ్ఞానులశిక్షించుచుసన్। మానముగొనుచుండె నచటమాన్యులవలనన్॥

సీ॥ విజయలక్ష్మినిగూడి విజయమునందుచు గుణపురమ్మునయందు కోర్కెమీర। దానధర్మములను దైవపూజలుచేసి ధర్మముతప్పక తనరుచుండె। సంతతిలేకున్కి చాలదుఃఖంపుచు నధ్యాత్మపఠనంబు నచటజేసె। సంకల్పసిద్ధుడై సంపూర్ణముగవిని పట్టాభిషేకమ్ముబరగవడసె॥

గీ॥ దశరథాత్మజుకృపగల్గి తనదుభార్య। గర్భవతియాయెచుకొన్నాళ్లు గడచునంత। పుత్రికారత్నమునుకనె పొలతులలర। రాయుడాకూతు శ్రీరామరత్నమనియె॥

ఉ॥ రామునినమ్మువారలకు రక్షణగల్గుటదొక్కవింతయే। రామునినమ్మి వానరుడు రాజ్యముపొందడె పూజితంబుగన్। రామునినమ్మి దానవుడు రాజ్యమునేలడె లంకసీమలన్। రామునినమ్ము రాయునకు రాముడొసంగె పుత్రికామణిన్॥

చ॥ తరుణియుపుత్రికామణియు తానునుబంధులు సేవకుల్దగన్। సురుచిరభాగ్యభోగములసొంపు దలిర్పగ కొల్వుచేసిను। స్థిరముగకొన్నినాండ్లచట శ్రీపతిపూజలుచేయుచుండెను। త్వరముగ నేరుపొంగిపురధామములన్నిటముంచునయ్యెడన్॥

సీ॥ ఏరుపొంగియుమీరె నూరునుముంపగ పౌరులందరుప్రాణభ

యము జెంద। సామగ్రిపడనైచి చంటిపిల్లలనెత్తి యున్నతస్థలంబుల నొందుగువారు। విలువైననగలెన్నో గలిగిన పెట్టెలుజలమున నేలచే జాచువారు। లోతునీటినిబోవు లోవులనంపాల దెప్పటకై బోయి జచ్చువారు। ధనమునాసింపక తమప్రాణరక్షకై పరువునుబోవుచు పడెడి వారు॥

గీ॥ ఇట్లుజనములు బెగడొందనేపసొంగి। పారసాగెనుపురముపై పంతగించి। శ్రీజగన్నాథుడంతట శీఘ్రముగను। సాహసంబున నుపకృతుల్ సల్పజొచ్చె॥

గీ॥ దైవవశమునతనయిల్లు తడియకుండె। నెత్తుచోటుననుండెను బట్టుడగుట। తనదుగృహమునుదలపక తానుపోయి। పరులకొరకతికరుణను పాటుపడియె॥

ఉ॥ అంతటకొంతసేపునకు నాజలమంతయుతీసె ప్రాణులున్। వంతదొలంగిచేరిరట పాడుగృహంబులు బాగుచేయని। శ్చింతచెలంగ రాతుకులశేఖరుడచ్చటకొన్నినాళ్లగో। రంతయు తప్పుసేయడితడంచును పైయధికారులెన్నగన్॥

సీ॥ జలబాధతగ్గె నాకలిబాధకరమయ్యె। బీదసాదులబట్టి పీల్చుచుండ। గుణపురవాసుల గోలనామరునాడు చూడకక్షణులకుశోకమొదవు। రాతుజగన్నాథరాయుడుకనిపెట్టి యుపకారములసేయ నూహబొడమి। వర్తకులబిల్చి వడ్లుతెమ్మనిబంచి మిగులుసామగ్రిని తగనమర్చె॥

గీ॥ చేసెసంతర్పణముపుర వాసులలర। తృప్తితృప్తిగ ప్రాణులతృష్ణదీర। భోజనంబులుచేసిరిపాలుపురిమీర। నన్నదాతసుఖీభవయనుచనిరి॥

ఉ॥ ఎంతటివారికబ్బునిక నెవ్వరికెవ్వరుభూమిపైనికా। మెంతటివా

రత్నైన తమకెప్పుడుసౌఖ్యముగ రుచుంద్రుకా। సంతతముపేదసాదలకు నాగతిపన్నముపెట్టజాలిరా। చెంతకుజేరజంకుదురు చెప్పగనేటికిజాడ మేకలిఁక॥

చ॥ పురములనేలవచ్చు బహుభోగములందుచువిభ్రపీగుచుఁ। తను బులగూడవచ్చుపరదారధనాదులగోరిదోసముల్। నిరతముసేయవచ్చు నిటునీసరిధర్మముసల్పనేర్తురే। సరసగుణౌఘ్యకౌతుకులసాగర సోమప విత్రనాముడా॥

చ॥ గుణపురపంక్తికాగ్రణులుకొందరుభక్తులునాజవానులుఁ। ప్రణుతులొనర్చుచుండిరతిభక్తుపటంమను కౌతువంశభూ। వ ణునటనుం డనీకవడినాగగబల్కిరి మార్పుజేసిసద్। గుణములకుప్పపై నమిగొల్లు వనేద్వగపౌరులందరున్॥

గీ॥ పౌరులేదుపుకనియొక సూరివరుడు। వ్రాసెపద్యములానాడువను సమీర। వానిలోకొన్నివ్రాసితి వదలకుండ। చదివిగ్రహియింపుడా నాటి చందమెల్ల॥

సీ॥ కౌతుకులాంభోధి రాకాసుధాంశుడై శ్రీజగన్నాధాఖ్య చెల గునెవడు। గుణపరంతాలూక గుణవంతుడెవ్వడు పాలించెప్రజలెల్ల పరితపిల్ల। దేవభూసురభక్తి తేజరిల్లగజేసి పూర్తిగానెవ్వడుకీర్తినిలిపె। బీదలకన్నము పెట్టించవలెనన్న శాస్త్రోక్తరీతిని జరిపెనెవడు॥

గీ॥ అట్టిమిత్రోత్తముడు చూడ నహహామనల। దుఃఖసాగరమందు నడూగజేసి। పర్లకిమెడకునేగగపైనమయ్యె। నింకమనమెల్లదీవనలియ్య వలయు॥

కం॥ కౌతుకులశేఖరుడునై। యాతతధర్మార్థకామయత్నాత్మకుడై। స్ఫీతయశఃకాముకుడై। పూతజగన్నాధమూర్తిపూరుషుడొప్పెఁ॥

చ॥ కవివరులిట్లు పద్యములు కల్పనజేయుచు నున్నచుండగా। ధవ్వుని
డబాయుభామగతి నాపురవాసులు వంతనొందగా॥ శివశివయెంత జేసిన
తిశ్శ్రమమె వృథాప్పనికొందరాడగా। రవిసమతేజుడందరి నిరంజనసేయు
చునేగెనత్తరిన్॥

వ. ఇట్లు గుణుపురము బాసి పర్లాకిమిడికి పైనమైపోవు జగన్నాథుని
నివిధువజాలక వెంటనడుచుచు ననేకప్రజలు తమలోతామిట్లు బలుక
సాగిరట్లనిన,

సీ॥ శ్రీజగన్నాథాఖ్య చెలగుచున్నతతన శ్రీరథోత్సవమును జేయునీ
తడు। పవిత్రపుష్పహారాలను పంచిపెట్టునునిదా పంచమినాడట ప్రజలకొర
కు। నిదిగాకతిరుపతిని నెంచగశక్యమే మేళతాళములతో మేలనంగ। సజ్జ
నులందరు సరసపడచుచుండ జరపునుత్సవము సుసంతసమున॥

గీ॥ ఇట్లుమనతోడ మెలగుచు నిన్నాళ్ళు। కార్యములజేయుచుండిన
న ఘనుని బాసి। తాళజాలమటంచును తగిలి వెంట। నడచిరిట్లౌరి శ్రీజగ
న్నాథపురిని॥

గీ॥ పాయజాలకవచ్చిన వారలంత। శ్రీజగన్నాథుతోగూడి చేరి క
చట। సత్యదేవునివ్రతమును సంతసమున। వనమునన్ భోజనాదులు
గొనుచునపుడు॥

మ॥ తనతోవచ్చినగొప్పవారినచటన్ తాళంగనోదార్చుచున్। వన
మందున్ భుజియింపవచ్చుప్రజలన్ మర్యాదలన్ జేయుచూ। ఘనుడా ప్రక్క
కు పేదవారిగను చేసంతోషమాయయ్యెకున్। పనులన్ గ్రోయు మరెప్పు
డూహితులన్ భావింపరే సజ్జనుల్॥

మ॥ అతడాతీరుననొక్కనాడు ప్రజతోనానందమున్ దేలిస। న్మతిసం
తోషలనాగుమంచు జనగన్ భావింపనా వారల। ద్భుతశోకాంబుధిసీదు

చుక వెసలకేగి వోడ్తోదుర్గకోయిరా। గతులఁ దుఃఖము వారు చేయువ
నులఁ గాంచఁ బలెఁ బోల్చెఁగ॥

వ. ఇట్లు గుణుపురము దాటి జగన్నాథపురమున సత్యనారాయణవ్ర
తమును వనభోజనమును నడపి పౌరులనెల్లెటో సమాధానపరచి సిలి
పితదుపరి,

ఆ వె॥ గుణుపురమ్ము వదలి గుర్తుగా జేరెను పర్లాకిమిడె పురిని భక్తసఖుఁడు।
కొల్వు జేయువారు కోరిన చోటున నుండగలరె తిరుగుచుండవలయు॥

వ। ఇట్లు శ్రీజగన్నాథుఁడు గుణుపురము వదలి పర్లాకిమిడెపురము జే
రిన దెట్లనిన,

ప ర్లా కి మి డె మ హా ము.

సీ॥ శీతసాగరమొప్పె శ్రీనివాసము సరగఁ రామసాగరమొప్పె రా
మునకును। కోటపేటలపూల తోటలు వెలుగొందె పాఠశాలలు కొసు బ
లసియుండె। సంగీతసాహిత్య సకలవిద్యలకాట పట్టనజెల్లునా పట్టణమ్ము।
దేవళములసంఖ్య దేలదు లెక్కింప భక్తివిశ్వాసులా పౌరులచట॥
గీ॥ నట్టిపురమున రాయుని నాదరించి। విడిది జేర్చిరి కొందరు విభుధుల
పుడు। విజయలక్ష్మాంబ పుత్రిక వెంటనంట। సంతసంబున నట కొల్వు సల్పు
చుండె॥

సీ॥ పోలీసు నగరికార ముసు పొందిపౌరుల కలిసియుండుట చాల కష్ట
మిలను। నేరము బట్టిన నెపరు లేదందురు పట్టుకున్నను కష్ట పాటు ప్రజకు।
లంచము బట్టక లక్షాధికార్లకు మానము చెడిపోవు మానడేని। పాపము
పెంచును పైయధికార్లకు నాగ్రహముద్భవమగును మదిని॥
గీ॥ అన్ని దెలియుచును న్యోగ మలరఁ జేయు। పురుషుని నిన్నశక్యమే

పురుషులందు। పుణ్యపురుషులు వేరసిపోల్చరకొ్క। శ్రీజగన్నాధుడాతీరు చెలగ లేద॥

కం॥ పర్లాకిమెడెపురంబున। దుర్గభవనాపనులు జేసి దురితముదోలేన్। దొ్రల్లించిజారచోరుల। నిర్లక్ష్యముగాగజూచె నిరతముధనముల్॥

చ॥ వినయముసత్యవాక్యమును వీడనిభక్తియుసజ్జనాళితో। ననయముగూడుచుండుటయు నాశ్రితవర్గసమాదరంబునున్। ఘనులకునెట్టు లుండనని గాధలవించుమచేప్రకారమిా। దినకరతేజుడొప్పినట ధీజనులందరుసంతసింపగన్॥

సీ॥ సివిలుమేజస్ట్రేటు సెక్షనులన్నియు తనదరితీరును తగవులేక। ఆలిమగలతగవు లన్నియుకోర్టున కందకయచ్చటననగిపోవు। జారచోరులవృత్తు లేరిసగనరాక దేశములకువారు దిరుగచనిరి। నరహత్యలను మాట లెరుగక జనములహైక్యకమత్యముమిార నమరియుండ్రి॥

గీ॥ భళిరరాతుకులాంబుధి పావనుండు। శ్రీజగన్నాధుడీగతి చెలగుచుండె। పర్లకిమెడను పండితవరులతోడ। పొగడుచుంటినటంచును పోల్చవలదు॥

ఆవె॥ సర్వవేళలందు సబినస్పెక్టర్లు నాజవానులెల్ల నణగియుండ। జనములుతనతోడ జట్టుదార్లైయుండ। రాతువంశ్యుడైనరాయడొప్పె॥

చ॥ జనములునాజవానులును సమ్మతితోడనుసంచరించుచున్। ఘనమనియొంచగావలదుత్సాతలనాయకులీతనిన్గనన్। పనిపడిగోరుచుందురది భక్తియుదారగుణాళిచేసగున్। గనుగొనశక్యమేభువిని గన్పడకుండిన భక్తవర్యులన్॥

కం॥ శ్రీరామనవమిదీక్షను। ధారాళముగానొనర్చి తగునుత్సవముల్। వేరాసమిారసల్పగ। నౌరాయనిసజ్జనులకునానందమగున్॥

కం॥ శ్రీమద్రామాయణమున। నేమాదిరి బల్కిరి ఋషు లేర్పడ భువి
పై। నామాదిరి నటనవమిని। రాము నియుత్సవము తా పురమ్మున నడపెన్॥

ఆవె॥ భార్య విజయలక్ష్మి పరమపతివ్రత। భక్తిమీరి వెంటపనులు జే
యు। రాజువంశ్యుడైన రాయుడు శ్రీరామ నవమినీమములను నడపెన
ట॥

ఉ॥ శ్రీమదయోధ్యయందునల శ్రీవిభుడుత్సవమైన చాడ్కి శ్రీ। రాము
నిలీలలన్నియును రమ్యముమీరగ నొనర్పనెంచెన్। పాత్రధారులంద
రును కార్యములం గడు జాగరూకులై। నీమముతోడ వేసములు నేర్పున
నేయ కథానుసారులై॥

మత్తకోకిల॥ వీరరాగతి చెలగుచుండగ విజయలక్ష్మి ముదంబుగన్।
కోరి బీదలకన్నదానము కోర్కెతో నొనర్చుచున్। మీరినాథుడు తా
నొనర్చిన మేలిచర్యల మెచ్చగా। సారసాక్షియు ధర్మముల్ కడు సల్పె సా
ధుజనాళికిన్॥

ఉ॥ పౌరులు విఘ్ననాథునకు భక్తిమహోత్సవలీల సల్పుచున్। గో
రగ బోయి రర్థము నొసంగుడటంచు రాయునిన్। భారము మో
య లేమి తక్కువ బాధను పొందెడి పేదవారినే। కోరున తృప్తి జేసెదము తేగ
ల మేథ నవిట్లు సేయకే॥

కం॥ బీదలకన్నంబిడగను। సాదరముగ నిడుదు కొద్ది చందానగన్।
హ్లాదము నొందుచు రాయుడు। భేదము లేకుండ నటకు బిలిచెన్ భార్యన్॥

ఆవె॥ విజయలక్ష్మి బిలిచి వివరముగను దెల్పె తమ్ముజనులు కోరు ధన
ము తెరగు। వినియు విజయలక్ష్మి విభునితో నానిట్లు। సగము దానమేల స
లుపనాథ॥

వ॥ మరియు రాయనిసతి విజయలక్ష్మాంబ ప్రజలతో నేమనెనన॥

సీ॥ చండాలథనమిల్ల సంబరమువలెగు సంతర్పణముమేము సలు
పగలము। అన్నముకావలెననిబీదలకుమే మన్నముప్పెట్టెదమనుచును
ల్కి। పౌరులబాపించి పలిలోదబల్కెను విజయలక్ష్మిసతి వేడ్కమీర।
బీదలకన్నము పెట్టగవలసిన సామగ్రులన్నియు చాలగలవు॥

గీ॥ గావనడుపింపుమికవన్న దానమనుచు। బల్కకోమలినదముచ్చి
భ_ర్తమీర। పూరుపీడింగుసల్పెనా పురమునందు। శ్రీజగన్నాథరాయుం
డు చెలువగూడి।

సీ॥ విజయలక్ష్మాంబతో వెలయుచునాపురీ రాజుజగన్నాథరా
యుడొప్పె। శ్రీరామరత్నము శ్యేష్ఠపుత్రికగాక జయరామరత్నము జన
నమయ్యె। పుత్రికలుసుభాగ్యపాలుపగనుండగ గావివాహమొనించె కాలు
నిగతి। గృహములువశియించె గోపురములుగూలె। వృక్షములన్నియు
కృధ్వ్రావాలె॥

గీ॥ వంత్యకాలముకావలెననుచుప్రజలు। దిగులుపొందిరి పేదలు తిం
డిలేక। వేగుచుండుటపొడగాంచి విజయలక్ష్మి। ప్రాణనాధునిదరిసిల్చిప
ల్కెనిట్లు॥

మ॥ అకటాప్రాణవిభుండ మీరుగనుడీ యన్యాయమిట్లుండెనో। సక
లోర్వీగలప్రాణకోటికొకడే సర్వేశుడైయుండనీ। వికలంబేటికిబుట్టె
నోనిల చునోవింతలేకడుగాహెచ్చునో। యికతాళేబధింపజాల జనవే
యూధకర్తలఁబ్రోవవే॥

గీ॥అంచువిజయలక్ష్మాంబ సమంచితముగ ప్రాణనాధునిపేరును ప్రజ
లకొరకు। తమసుఖంబులుగోరదు తరుణులెట్లు। పరులవంతలకనివిచట్టి
బరగగలరు॥

కం। పుత్రికలుభార్యబంధువు। మిత్రులుపౌరులుసుబంధులు మేలే మ

లనగ | క్షత్రియముచేరనీకరి | విగ్రహముగనువెలుగు రాతుశేఖరుడచటన్ |

వ॥ ఇట్లు జగన్నాథుడు పర్లాకిమిడెను సుఖంబుండి యొకనాడు॥

సీ॥ పర్లాకిమిడెనుండి తర్లాకునదిమీద నడిపించి శ్రీజగన్నాథునప్రభు | పదరాసుపురినుండి మణులకొనసరిన సరుకులు దెచ్చియు సాహుకారు | లచటికోటకుపోవ నసకొంపుదుని కోటవారు సొమ్ముంగొని వానిపంప | బోయియాసాహుకారు పురమునవిపసించి మనునాడుతన పగమణులనడిగి॥

గీ॥ తస్కరులపాల్పడుగాదెగి తక్షణంబు | రాతువంశజుకోట్ల నాతడచటి | నృపునిగనుగొనబోయిన చపలుడగుచు | ఏమిలేదనియతెక్కనువిసంగదలను॥

ఉ॥ కల్కినశోకప్రోత్థ్య ఘణి భంగిని లేచి జవాన్లుగొల్వ తా | నల్కవహించి కోటకపుడంతట గాటుపువేసిసూర్యముల్ | బల్కెకయున్ననూ నమిక ఛాసవనంచునుబల్కురాయుడిన్ | చుల్కనజేయునా నృపుని జూడక నిర్భిని జేసు నంచు మన్॥

కం॥ పోదాడేయగనెంచిన | పాదంబులపై నిపచట బడెనూప్యము లా | నాదారువిత్తమందక | నీదాపనిజూపి రాజశేఖరుడచటన్॥

గీ॥ అయిదు దినములనాకిత్తినాప్రజేసి | కోటకతనయాజ్ఞపై నిల్పి కొసకు నిజము | తెలిసిసొమ్ములు తెప్పించిదీనుడైన | సాహుకారుకొసంగెను సంతసమున॥

కం॥ పారాజవానులాపని | నేరక చేయుటయువారి నేప్పనకారా | గారంబుజొరగబంచిన | నారాయని మెచ్చిరప్పుడచ్చటివారల్॥

చ॥ సరగునవారిబట్టితన సాహసమేర్పడనేగుదెంచెను | త్వరముగనీటికాసుమతి ధన్యుడటంచును మెప్పువొందుచున్ | నరవరులైననేమితమ

న్యాయముదప్పినమానముండునే। సిరియుపుడజ్ఞనే నృపతిచేష్టలుతగ్గి
యులొంగియుండదే॥

వ॥ ఇట్లు తల్లాకోటలో ప్రభుశాసనముగ నెరవేర్చి పల్లాకిమొదలగ
జేరియుండెనంత॥

చ॥ ఇనువుసుపుత్రికామణులు నింతియుమోదముమీరనుండెనా। ధ
రణియుగర్భచిహ్నముల దాల్చెనప్పుడుపుట్టినింటికిన్। సరగునవాడు
డెగుమన సత్యముజూపెడిభంగినాథుతో। విరళముగాగబల్కెసతి వీను
లముల్కులుగాగదోపగన్॥

చ॥ నినువిడిపోయెదన్ మరల నీదరిజేరుటదుర్లభంబునా। మనమిదినీ
వెరుంగనిదె మన్ననచేయుముతప్పులుండినన్। మనప్రియపుత్రికల్ మన
ల మర్యగజాలరదెట్లుబ్రోచెదో। కనుగొనుచుండుమంచుసతి కన్నులనీ
రునుగార్చ రాయుడున్॥

ఉ॥ భీతిలిభార్యతోననియె బేలయిజేటికిటిట్లులాడెదో। నాతలుపు
ట్టినింటికిచనంగని శ్రమ్మరనాథుజేరరా। వాతఫలంబుగాఁ చినటు పల్కు
చునుంటివిచిత్తునంచుప। ఖ్యాతివహించుసాధ్వివెటు కాంతువుమృత్యు
వుపోయిరాగదే॥

ఆ వె॥ అట్లుపల్కువిభుని నాదరమునగాంచి పల్కెవిజయలక్ష్మిభక్తి
మీర। మరలమిమ్ముజేరుసరణియేలేదని తోచెననగనతడు తోడనిదియె॥

ఆ వె॥ కాతువంశ్యుడైన రాయుడుభార్యను పుత్రికలనుగొనుచు పు
రమువెడలి। శ్వశురగృహముజేర్చిసరగుననరుదెంచె। పల్లకిమొదలకపుడు
పనులుమిగుల॥

ఉ॥ అచ్చటనావిశాఖపురి నాసతిమూడవశాన్నభారము। హె
చ్చభరింపలేకతన కిప్పుడెమృత్యువటంచునాధునిన్। వచ్చువిధంబుతో

[illegible]నివల్కిన పట్టుతెతండ్రితంతి తా। నిచ్చెను వేగ నల్లుదకు నిత్యాదరావ
లోకించుచుఁ దంతతోఁ గ॥

ఆ. వె॥ రామవంశ్యుడైన రాయుకుతంతిని జూచితోట్రుపడుచు సు
దతి కాంచి। మిగులవంతనొంది మెయిబుష్పైనై శాఖ పురముఁ జేరి గాంచె
పురిటియిల్లు॥

తె॥ కూతుఁ బుట్టగానితన కోమలిజీవనముండ జాలదగ। ధీతిమసం
బున దగిలి వెక్కుచునేడ్చె డిభర్తగాందియా। నాతిదృఢంబు గాఁ బలికె
బాధవిదారము సేడి ప్రోవవే। కూతులతల్లి బాసికడు గోలున నేడ్చెకి పాల
పావలగ।

ఆ. వె॥ ఇంతకన్నమీకు నెక్కువ దెల్పగ। నేమి గలదుమీరతెనము
గాక। పెద్దమామ కూతుఁ బెంచిలినాడును। చంటికూతు లెంతొ సౌఖ్యపడగ।

కం॥ అవితన పెదతండ్రినిగని। తనమనమునఁ గలుగు వాంఛ తదయక
తెలుపగ। వినియప్పలనరపాఖ్యుడు। కనులను భాష్పములు ప్రావొల్వ కాల్వ
లుగాగ॥

వ॥ ఇట్లు విజయలక్ష్మాంబ ప్రాణేసునితోను తన పెదతండ్రితోను బ
ల్కి తదుప రి॥

కం॥ జననీజనకులఁ గనితా। తనెనిట్లు శ్రీవిజయలక్ష్మి యూరనివంతగ।
తనువదలి తండ్రి పుత్రిక, లను ప్రేమను జూడరయ్య లాలన మొప్పగ॥

వ॥ ఇట్లు జననీజనకులతోఁ బల్కి విజయలక్ష్మి తనభర్తముఖకమల
[illegible]చి॥

గీ॥ వసుపుకుంకుమతోఁ జావు పతులకును। దొరకు నేసాధ్వికి జే
కడొరకె గాక, యడలుపొందకుమని మదిహారిని నిలిపి। వెనతలై వల్లప
[illegible] విజయలక్ష్మి।

ఉ॥ తల్లి [illegible] [illegible] గాప్ర [illegible] వ్వ [illegible] భుడాదిగా [illegible] [illegible] కను ఘో [illegible] తిన్నగా [illegible] పాదుబా మిదిమించె [illegible] ॥

సీ॥ [illegible] బంగ [illegible] లు రించు [illegible] [illegible] బా [illegible] వెం [illegible] ।

గీ॥ [illegible] [illegible] గవచుగా [illegible] బయలు [illegible] మను [illegible] గుండెలబాదుకొనిరి ।

సీ॥ [illegible] ౯। నామాట [illegible] [illegible] ఎట్టి [illegible] ను [illegible] [illegible]

గీ॥ [illegible] తేడు। సకల [illegible] ములకు దేల [illegible] [illegible] యక్త్రి॥

కం॥ మోటరు [illegible] కిలు [illegible] ము। మేటులుపదు [illegible] మేలుగుప లుగా। వాటము [illegible] స్తులు। [illegible] గనాదుంచినావె సుదతీ [illegible]

గీ॥ సారె దెబ్బ [illegible] కులు చ [illegible] ము। [illegible] ప్రా [illegible] పాలు [illegible] [illegible] వెదపికి [illegible] । విమలము [illegible] [illegible] యల [illegible] ॥

ఉ॥ కాప్రరమొల్లుసేయుపలె కాంతలు [illegible] [illegible] [illegible]

న్నలభ్యమగు దానిగనుంగొననేరకున్నబో। యావనుదేలభామలకు కొక్కటను నిక్కలిగ్గనేలనా। ప్రాప్తుననున్న నీడత పద్యములందునవ్రా యనేర్తురే॥

ఉ॥ ఎంతని నేస్తునీమగుణ మేమనిపన్గనసేయనేర్తునా। వంతలముం చిపోయితివి వారణ చేయగజాలదుఃఖనా। వంతయునిల్వబోదుమది యాప్రదమన్ననునీదరిత్రము। త్యంతము హెచ్చరించునిక తాళగజాలప తివ్రతామణీ॥

ఉ॥ ఆమరణాంతమీవనట నాపగగాదనియేత్వురాయనిగా। మా మలుబంధులుగా కలిసి మన్ననలగా కడుబుజగించియూ। భామను ప్రేతభూ మినిడి బాగరునాణెములూప్వగాజులగా। హేమముచూచితీసిరనియేడ్చె నురా యుసుచేతులంటుచుగా॥

గీ॥ పసుపుకుంకుమగాజులే భాగ్యమనుచు। సంతసించుచునీల్గెనీ సాధ్వి గాన। గాజులేటికితీసిరి కరినముగను। తొడుగుడవగాజులు మరల తొడిగిరపుడు॥

వ॥ అంతవారలు విజయలక్ష్మి చితిని నమర్చితీసినగాజులగా మరల దొడిగి॥

గీ॥ కాటికర్గలుకడతేర్చికదలిరపుడు। ప్రేమగలరాయడును మేనమా మలంత। మూడుదినములుగడవగ కాడునార్పి। వెదుకగాజులుపసిడితో వెడలెనంత॥

కం॥ తనదగుపాతివ్రత్యము। గనపరచగపసిడిగాగ గాజులువదలెన్। పెనుచిచ్చునందుకాలియు। పనిచెడవావిజయలక్ష్మి భాగ్యమదేమో॥

కం॥ ఒడినుంచురాగికబ్బులు। చెడకయుకరుగకయుమిల్చె చేసియ భక్తిగా। బడబాగ్నిమందుచుండగ। నడుమనుబనులోహమునకు నాశ

ము లేదే॥

ఉ॥ గాజులురాగిసజ్జలును గానిరి పేరిటఁ గాగకాకతరా। పూజనునుం చిక్షాతుకుల భూషణముఁ జెందియు భక్తిమీరఁగా। మోజగజుఁ చుదుండెనతి ముఖ్యవటులనును నేటికిఁ మఠ। తేజముపైరనుండెనవి దెల్పుట జేటికిఁఖూడగ తర్కరా॥

చ॥ పరమపవిత్రరామశివ భార్యను నెంచుచుదాన ధర్మముల్। తరుచుగజేసి భక్తులకు తక్కవ కార్యములెన్ని చెప్పితా। బిరబిరనాగకొల్వునకు పిల్లలవచ్చటనుంచివెండియు॥ తెరతెనువార్వతీక్షణము తన్నధికారులుమార్చిపంపుతుఁ॥

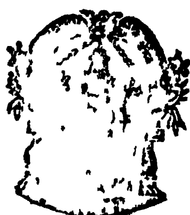
సీ॥ పల్లాకిమీదెనుండు ప్రజలంతకోలాది నీనుచువెనువెంట నేగుచుండ। విజయులత్రిని నెంచి వెక్కవెక్కుచుకేక్క పచ్చెలుల్ తనదువెన్వెంటరాగ। పరమభక్తులకెట్టి పాట్లువచ్చెటంచు కొందరుగొంతెత్తి గోలపెట్ట। భార్యకై పిలపించి పట్టశాలకయెద్చుతెనుహితుల్ కొందరోదార్చుచుండ।

గీ॥ నట్టిపారులనెడబాసి యతకుతుదకు। పల్లకిమెడనువదలియు బాగుమీర। పార్వతీపురముంజేరెనుభక్తిమెరయ। కొల్వుచేయుగినచ్చోట కొన్నినాళ్లు॥

గద్య॥ ఇది శ్రీవిజయనగరమహారాజాస్థానవ్యాఖ్యాలయకవీశ్వరుండగు శ్రీసోమయాజులసూరిదాసకవిచే రచింపబడిన శ్రీరాతుజగన్నాథరాయునిచరిత్రమున నాల్గవభాగము శ్రీ।శ్రీ।శ్రీ।

శ్రీ

రా[illegible]జగన్నాథ[illegible]యుని జీవితచరిత్రము.

[illegible]పరాగము.

చ॥ భర[illegible]నుపబి[illegible]యుర భ్రాతృవియోగముచేతచిచ్చు నర్జా। హో
రబ[illegible]పూనుసుండగ[illegible] జుష్పపతె[illegible]నుంచిప[illegible]యూ। పరవపవిత్రు
తో[illegible]థ[illegible]లు[illegible]చినా[illegible]సేయుచు। చం[illegible]ము తెలిగి[illegible]నుది
గజ[illegible]యుండగా[illegible] లౌ॥

వ॥ దేవా[illegible]ధ[illegible]యు శ్రీజగన్నాథునకు వర్ణాకితె పెదలి పా
ర్శ్వపురము[illegible]రె స[illegible]దర।

పా[illegible]ర్శ్వపుర[illegible]మహా[illegible]ము.

సీ॥ పార్శ్వ[illegible]ర[illegible]తి పబకట పార్శ్వపురమతి పావనమ్ము।
సత్య ఫల[illegible]నిపినా[illegible]వచ్చుంట పార్శ్వపురమతిపావనమ్ము। సు[illegible]
త్స[illegible]గుమంచు[illegible]పార్శ్వపురమతిపావనమ్ము। నాల్గువర్ణము
లును[illegible]ంచరిము[illegible]పార్శ్వపురమతి పావనమ్ము।

గీ॥ అ[illegible]రాయని[illegible]మెల[illegible]చుండిరిజనములు కెలి
సిమెలసి। శ్రీజగన్నాథుని సుభక్తి చెలగుచుండ। జేసెనుద్యోగమూపురికా
సిరులు మెరయ॥

కం॥ శ్రీరామచమునిసేయుగ। నారీమణివిజయలక్ష్మి నాయకినాతుగా।
ఏరీతినేతునివుడన। భారంబుగదోచెనామె ప్రక్కను లెమ్మా!

గీ॥ చైత్రమాసమునందున చిత్రముగను। మిత్రులును పౌరులును చెం
తమెలంగుచుండ। రామనవమిని జేసెను రాయుడచట। విజయలక్ష్మి విదల
మను వివిధగతుల॥

ఉ॥ భక్తి చెలంగ కార్యములు పద్ధతిమీరక నొవర్ష సర్వియా। స్త్రీ దని
చుటుయుగము సత్యముబలె దనాత్తి రాఖ్యయుగ। భక్తిమనోహరాం
గనల పొందునుగో రెడివారిగాకయా। ముక్తికి పొందనెంచిదవు మూల
మొదంగుచుపంచరించు రే।

సీ॥ ఎవ్వోటికేగిన సన్నాయుత్సవములు భక్తి సల్పెడి భాగ్యశాలి।
యోజాతనున్న కన్నెన్నో సుపురతములు యుక్తికగాని జేయదు భక్తివరుడు।
ఎచ్చోటనుండిన నెన్నో సమారాధనములను పెట్టించు నయగుణుండు।
ఏప్రక్కనున్నన దేవతాపట్టుటకు సత్కీర్తి గాంచిన సద్గుణుడు॥
గీ॥ శ్రీజగన్నాథుడీరీతి చెలగెనుచు। సాత్త్వికాకారుడై పని సెడి సంచ
రించు। గ్రామములు వానివానికి నామములను। గ్రామకీర్తిని నిండు జెలి
యుడీ వరుసగాగ॥

ఆవె॥ పార్వతీపురమున భక్తి మెరయుచు బాలురకును శాస్త్రిపం
డితులకు। సుక్షేత్రములకు మరియు నుద్యోగులకు సర్వ జనులకందరకును
సమతబరగ॥

ఆవె॥ కౌతువంశ్యుడైన రాయుడాపురమున సంతసమున పసులు జ
రపుమండి। విజయలక్ష్మి లేనివెలితి నినింపగ పెండ్లి నాస నెంచె ప్రియముగల్గి॥

చ॥ తనపెదతండ్రికూతురను తప్పక పెండ్లి యాడుమంచు తా। విన
యముమీరబల్కుచసె పీడలవింగు గనామభార్య యా। ఘనుడు కొమా
ర్తె నియ్యనని కాంతవహించెని కెట్టులొక్కయా। పనిమరి సాగదంచు తన
భావమున తలపోసె రాయుడున్॥

ఆ.వె॥ ప్రాణనాథుడిట్లు పలవించుచుండుట। విజయలక్ష్మి గాంచి వెత
లివేగ। తనదు పెద్దతండ్రి తనయునావేశించి। పల్కె తానుకన్య పల్కు
లందు॥

ఉ॥ తప్పితివేలమాటపెద తండ్రివటంచును వన్మెచ్చినా। నిప్పుడునా
దునాథునకు నిష్టముతోడను నీదుకూతునే। జెప్పినభంగినిమ్ములగ చె
ల్లెలినిచ్చిననామపుత్రికల్। తప్పకతల్లిభావమున దానినిబొందెదరంచు
నమ్మెదర॥

కం॥ తనకూతునోటసీగతి। వినబల్కినవిజయలక్ష్మి వెడలకమును పే।
ఘనుడప్పలనరసాఖ్యుడు। పెనుభూతమటంచుబోయి పిలిచెర తురకన్॥

ఆ.వె॥ తురకవాడువచ్చి ధూపము వేయుచు। ధూముధామ చేసి
త్రుళ్లుచుండ। విజయలక్ష్మిపల్కె పెదనాయనా నన్ను। తురకవానిబారి
త్రోయతగునె॥

గీ॥ తల్లెయుని యూమె చెంతనుచేరినాను। నీకుహితమును దెల్పగనిల్చి
నాను। మ్లేచ్ఛు చేతనునన్ను తోలింపదగునె। వెడలెదనుజూడుమనియె
ను విజయలక్ష్మి॥

ఉ॥ అచ్చటనావిశాఖపురి యందలివార్తవిధంబెరుంగగా। వచ్చిన
పార్వతీపురిని వాసమొనర్చెడిరాయుడంతయున్। నొచ్చియుమామ
కూతు తననోటవలంపకనుండునంతమే। యిచ్చెదమయ్యపిల్లననియింపు
గబంధువులేగుదేరగన్॥

ఆ.వె॥ కాతువంశ్యుడైన రాయుడువారల। సత్కరించుమందు సమ
యమునను। బొంతులాన్వయమున బొడమినవాలయ్య। నాయుడనెను
మనదు రాయుతోడ।

ఉ॥ చెల్లెలినిచ్చి పెండిలిని జేయగనందియు వచ్చినాడనీ। పల్లవపా

ణీనేలుకొని బాప్రముమాదగుచింతలెల్లనీ। పిల్లకుగల్లిదండ్రులతివేగమి
పోయిరిగానమిారలే। వల్లభులై మెలఁగదను భాసురకౌతుకులాబ్ధిచం
ద్రమా॥

చ॥ అనవుడునల్లిగాకయన నప్పుడెబొంకులదాలయాఖ్యుడున్। ఘ
నితనబంధువర్గమును చయ్యనబిల్చి శుభంబుదెల్పి యూ। దినమున పార్వ
తీప్రకము దీక్షను జేరగరండటంచునా। వనజదళాక్షి చెల్లలినుపైనము జే
యుచు పెండ్లికిఁజనెః॥

సీ॥ తల్లిదండ్రులులేని తరుగుగన్పడనీక దాలయ్యనాయుడు తగవి
వెనతె। రోజాంకి వెళ్ళపిరోజుపైనము జేసి బంధులుమిత్రులుబలిసికొలువ।
తమ్ములుచెల్లెలు తనప్రక్కవలరగ సేవకజనములు చెంతనదువ। పెండ్లిసా
మగ్రితో బండ్లువెన్కనడువ దండిగనస్త్రులు దనరుచుండ॥

గీ॥ పెండ్లివేడుకలలరగ వెడలెవారు। పార్వతీపురివిడుదల ప్రబలు
చుండి।రామరుదినంబు కల్యాణముచటనడిచె। సత్యవూంబకు తౌతువా
శజునకపురు॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథరాయుని చేరబిలిచి। సత్యనారాయణుంబకు సమ్మ
దమున। నిచ్చిపెండిలినొనరించె నిరువురకును। దాలయాఖ్యుడుబంధు
లు తమ్ములలర॥

కం॥ మంగళవాద్యంబులుచెల। గంగానటమేజవాణి కామినులా
డగ। మంగళసూత్రముకట్టెను। రంగుగ శ్రీరాతువంశరాయుడుసతికిన్॥

గీ॥ భూసురలుదీవనములిచ్చి పొంగుచుండ। దాసదాసీజనంబులు
దరుమనిండ। నటసువాసినులందరు హారతులిడ।నలరెకల్యాణవైభవమ
చటనహహా॥

కం॥ సీతారామాచార్యులు। చేతిని చిరుతలనుబట్టి చిరుగంతులతో।

నాతరిఁ బాడుచునాడెం। బ్రీతిని జెందుచును బుధులు మేల్ మే లనఁగన్॥

ఆవె॥ రాజవంశ్యుడైన రాయనకును సత్య। మాంబికాసతికి నయంబుమీర। పార్వతీపురమున బరగె కల్యాణము। సకలబంధుజనులు సంతసింప॥

మ॥ మహనాడందరు విందులొందిరి చటన్ మర్యాదలన్ బొందుచున్। కరుణాసాగరుడైన రామవిభుఁడున్ కార్యంబులం జేయుచున్। తను కీర్తన్ము గొల్వరాయుడటుల ధన్యత్వముం బొందెనె। త్యాగశూరున్ బంపిరి మార్చుచేయు మహారల్ ప్రాసంగముగా మూరుకున్॥

గీ। సత్యనారాయణాంబతో సంతసమున। పార్వతీపురము వెడలి పైనమయ్యె। రాజువంశాబ్ధి సోముడు రాజితముగ। జెంగలూడూరుపురమున శీఘ్రముగను॥

కం॥ రామస్నయుఁడు నడిచి స్వామిని। శ్రీమను బాలికల పెంచు క్షేమనమందెన్। క్షేమమున వారిగొల్చుచు। నామానిని గూడ వారి నంటి మెచవమెన్॥

కం॥ గూడూరునందు భాగ్యము। గూడుచు కాపురము చేసె కొన్నండ్లచటన్। పాడియు భాగ్యములందుచు। చేడియ యతిభక్తిమీర సేవలు సేసెన్॥

గీ॥ విజయలక్ష్మి నిమరవించి విభుని దరిని। సకలసౌఖ్యములను గూర్చి సంతసమున। కాపురము జేయుచుండెను కాంతలలర। సత్యనారాయణాంబను సాధ్విగాన॥

మ। ఒకనాఁడైన నుభర్తృకార్యముల నేదో మూలకున్ బెట్టియున్। వికచాబ్జాయుతనేత్ర చేయగలదే వచేపనుల్ గొంచున। ష్మికలో భర్తను దైవమంచు గొలుచున్। మేల్ మేలనన్ సజ్జనుల్। సకలోర్వీ జయశేమందనెంచెడి సతిన్ సామాన్యురాలందుమే॥

తరల। పవతిబిడ్డలచేరదీయుచు సర్వకార్యములు బునా। భువినితా నయికన్నబిడ్డల పోల్కిబెంచెదయీమె గదా। ప్రవిమలంబగు సత్యమాంబ కృపాగుణంబుకుసాటియే। యెవరుగోరుదు రాపతివ్రత నెన్నజాలరె సత్యవుల్॥

సీ॥ పతికన్నముందుతా పడక లేచియుకాల కృత్యముల్ దీరగ గోమ లాంగి। జలకమాడియుకట్టు వలువనుధరియించి దేవునిగదిలోన దీప ముంచి। సాంబ్రాణికర్పూర చందనాక్షతలంత పనినెంటికిపూర్తి పేర్చి పెట్టి। విరులదండలమర్చి విభుడులేవగనంత స్నానముచేయించి చక్క దుడిచి॥

గీ॥ ప్రాణనాథునిపూజకుప్రక్కనిలిచి। వలయుసామగ్రిలందిచ్చి భక్తిమీర। హారతులనందిఫలహారమవుడుపెట్టి। సత్యనారాయణాంబికజరుప్రనిట్లు।

సీ॥ పతిమీర లేకున్న సతిచింతతో మంచి బట్టలుకట్టనిపద్మగంధి। కుసుముదుర్వియముంచి విరులునుముడిచితా పతిరాకగనుచుండు నతివ మిన్న। సత్కథల్ వినుచును స్వయముగపాత్రముల్ చదువుచుదినము లు జరపుచాన। పేదసాదులనెల్ల ప్రియమువబ్రోచుచు మందహాసము మీర మసలునింతి।

గీ॥ ఇట్టిభార్యనుపొందిన నిలనుసుఖము। లందునటుగాక గయ్యాళి పొందుగోరు। పురుషునకువలయునె పేరుమరణమకట। సత్యనారాయణాంబకుసాటిగలరె।

కం॥ పతిముదమే తనముదమును। పతివనటయెతనకువనట భావింపంగ। పతిసుఖమేతనసుఖమును। సతివయెధరసాధ్విసత్య నారాంబికపోలెన్।

కం॥ ఇచ్చకముచేసిమగలను। మెచ్చుచుమెప్పులందుగొనుచు మెచ్ఛ్రి
ష్పగనే। మచ్చరమునవిటులనుగొని। విచ్చలవిడితిరుగుచుండు వెలదులు
కుమతుల్।

మ॥ పతికోపంబునపైనమైవెసలగన్ ప్రాణంబులన్ బాయుచు। ద్యు
తముప్పంగనుమూర్ఛబోవుసఖియన్ బొంకుల్ కదుర్న్ బల్కునీ। పతివ
చ్చాగనుమంచునీరుణులుకన్ ప్రాణంబులన్ వచ్చియా। సతిమెల్లన్ గని
నాథుశేమికనితా। సంక్షోభమున్ బొందెసీ।

గీ॥ శ్రీజగన్నాథునకుగూడ చేడెయందు। శరమునను రాగమునుత్ప
త్తిగల్గియుండు। సత్యనారాయణాంబయు సఖుడుకౌతు। వంశజుడును
గూడూరబరగిరిట్లు॥

ఉ॥ ధారుణికౌతువంశజాను తన్వినిగూడిముదంబుమీరసం। సార
ముచేయుచున్ పరమ సాధువనంగమెలంగుచుండెగా। డూరుననాసతీ
రమణులు తనుకార్యములెన్నొజేసిరి। స్థిరయశంబునందిరట ధన్యత
నొందుచుదైవపూజలన్।

వ॥ ఇట్లుగూడూరులోనుండునంత నొకవింతజరగెనదేమనిన।

సీ॥ గూడూరనందుండ గొప్పలూటీకేసు సూళూరుపేటలో చుట్టు
ముట్టి। నయిదువందలజను లల్లకల్లోలము పెట్టుచుదోపుడుగొట్టసాగి।
రచ్చటపోలీసు కందకతంతియయ్యగ రాయుడు వెసతెమిగులధాటి। స
బ్బినస్పెక్టరు సబ్బుమేజస్ట్రేటుబోధించినన్ ప్రజల్ పోవరైరి।

గీ॥ దున్నయము చేయజనములు దుముకుచుండ్రి। ధనముధాన్యము
లిత్తుముదరలుడనుచు। నెంతబల్కినకదలక యెగురుచుండ। శ్రీజగన్నా
థుడటుజేర శీఘ్రగతిని।

కం॥ నాయుడుపేటనువదలుచు। రాయుడుశీఘ్రముగవచ్చి ప్రజలను

గనుచుఁ। న్యాయముఁ గాపుచువారల। ద్రోయుచు నడిపించెఁ గొంత దూరము వరకుఁ।

ఆ వె॥ రాతువంశ్యుఁడైన రాయుకు ద్రోలిన మనుజులెల్ల ... మార్గములయి। పశ్చిమంబునకును పరువిడెనొకవంతు తూర్పుదిక్కునకును తోలగనొకటి।

ఆ వె। జనులనొక్కవంతు సబ్బినస్పెక్టరు। పశ్చిమంబు పట్టి బాదుచుండ। తూర్పుదిక్కు జేరుదుష్టులు రాయుని। తోడకయ్యమాడ ద్రుళ్లు మండ్రి।

ఉ। రాయుడు వారిమూర్ఖప్రతెరంగు గనుంగొనుచుండి కోపముం। జ్రేయకపాపవాక్యముల చెప్పుచుబోయెను గొంత దవ్వుగా। చాయను రెండువంతులును సంఘముగాగుమిగూడి రాయునిఁ। ద్రేయగ నెంచి కట్టెలను పెక్కు శిలల్ గొనిరొప్పుచుండగన్॥

ఉ॥ గాయములంటె రాయునికి కాయమునందు జవాన్లు పారుచుం। బోయిరి వెంటవెంటబడి బోవన నొప్పుచు గొట్టుచున్ననా। మాయులగాంచి రోషమున మానము ప్రాణము బోవు వేళ వెం। దీయగ రాదు పీనులని దీసెతుపాకిని రాయుడంతటన్॥

ఆ వె। వెనుకగలజవాన్లు వేసిరి బారులు। తగులకున్న మిగుల ధైర్యమునను। జనులు నిలిచి రపుడు జడుపనునది లేక నాజవాన్లు డాగిరచ్చటుచట॥

వ। ఇట్లు రాయుని వెనుకనుండు జవానులు రెండు బార్లు కాల్చినను తగలకుండుట మాలలు ధైర్యమువ విజృంభించుచు॥

ఆ వె॥ గుంపునుండి యొకడు గొప్పకట్టెను బట్టి చంపతమక మూనిసాగివచ్చి। రాతువంశ్యుడైన రాయుపైబడ గూలరాయుడేసె బారు మాలడిలను॥

ఉ॥ వాడటు పొందుచుస్థితిని వానిహితుల్ కని రివ్వురంతలో। నోడ

కరాయుమీఁదపడియుద్ధతిచూపనతండువారిపి। జోడుగఁగొట్టినంతటన
సొమ్మసిలన్ భువిఁగూలిరంతనై। దోడులుతల్లిదండ్రులును దొడ్డచునేడ్వ
గభార్యలార్వఁగన్।

ఆవె॥ పాడుపనులుచేయు భర్తలుఁగల్గిన సతులగతులజ్ఞాన్నజాలుబ
ట్లు। విధవలౌటగాక వెతలెన్నియోబొందు చుండ్రుధరనుబ్రతికియుం
దురకు॥ వ॥ ఇట్లుమువ్వురుపడిపోవుటయు తక్కినవారలు॥

ఉ॥ మువ్వురుపాటుఁజూచికను మోఁగ్రలబెట్టుచుఁగుంపువారలా। ము
వ్వురచుట్టునేడ్చుచును మూకలుమూకలుగాఁగ నేర్పడన్। చివ్వనరాయు
డేఁగెవిపు సేనలదాటుచుద్రైలుబండికిన్। కెవ్వనకేకచుణ్ జయము కీర్తి
నినందుచుశూరుడోయనన్॥

ఆవె॥ గుడ్సుత్రైనులోన గురుతుఁగనరుదెంచి జాచెసూపరెంటు చో
ద్యముగను। రాతువంశ్యుడైనరాయుని మోమును భయమునుదమువిం
తబడులు వార॥

చ॥ గనిదరిఁజేరరమ్మనుచు గాయములంగనిలోనగుండియా। పను
లెటుసాగెనంచడుగ పావనుడంతటజెప్పెసత్యమున్। వినిదొరస్కిన్న
రంతయును వింతగదోపముదంబుజెందిమేల్। పనులొనరించినావనుచు
ప్రస్తుతిజేసెను రాతువంశజున్॥

కం॥ మునుస్వయముగదర్యాప్తున। వినిగనుగొనికల్లనిజము వెల్లడిబడగన్।
ఘనముదమందుచుస్కిన్నరు। పనివడివినుతించెరాతు పావనకులజున్॥

సీ॥ శ్రీకలక్టరువారుశీఘ్రముగఁగనివచ్చి దర్యాప్తుచేసిరితగినరీతి। వ్రాసిరి
యాదొరల్ వర్ణనచేయుచు జరిగినవిధమును సత్యముగను। సూళూరు
పేటను శూరుడురాయుడు కాపాడెవంతలకడకుదోలి। గాకున్ననింతకె
కలినులుమాలలు కడతేర్చియుందురు గ్రామమెల్ల।

గీ॥ వనుచు వ్రాసిరి పైవారికంబు నట్లు। గాంచి దొరలందరును తమకర
యుగంబు। తట్టి మననుతి శేసిరి ధన్యుఁ డనుచు। శ్రీ గవర్నరు దొరవారు
వెలుగు సభను॥

ఉ॥ దానము శీలము న్దపము, ధైర్యము నోరుప్రసత్యవాక్యము న్।
మానము జ్ఞానము న్గలుగు, మానవు డెవ్వఁడు లోకమందు న। న్మానము
బొందికీర్తియను మానిని గూడి సుఖంబు లందిసు। జ్ఞానులు బోవు మార్గము
న, సాగుఁగ దాతుది యందు స్వేచ్ఛతో న్।

ఆవె॥ ప్రజల సుఖ మరసి ప్రభుశాసన మెరిగి। ప్రాణరక్ష దెలిసి ప్రజ్ఞ
జూపె। నేది దెలియకున్న నెగ్గు రాయని చౌను గాదె నేరమెన్న గలుగు
నెవడు॥

చ॥ ధనమును ధాన్యము న్గొనక, తప్పిదమంచు నెరుంగ బోకసు। జ్జన
ములు చెప్పినన్ వినక, వచ్చిరి మూర్ఖులు తెన్నెరుంగకా। ఘనమతి రాయు
జేగి తన, కాపురమైన పురంబు కంతట న్। తనసతి సత్యమాంబ వద, దర్శ
నమంది ముసంతసింపగ న్॥

ఆవె॥ చావగా మిగిలిన చావాటు జనములు। కేసు బెట్టి రదల కినుక
పుట్టి। మరల కలక్టరును బిరబిర నటకేగి నిజము దెలిసి కేసు నిలుపు జేసె॥

ఉ॥ కల్లలు వ్రాయ లేదలరి। కార్డున పెద్దలు వ్రాసిపెట్టనే। నల్లి తిస్తి నిజంబు
నీటు నందరెఱుంగగ పుస్తకంబుల న్। వెల్లడి చేసి రాతుకుల వీరు నిచర్యలు
సూక్ష్మశైలిలో। పల్లవపాణు లైన తమ భావము రంజిల చాడుచుండగ న్॥

సీ॥ రాతు జగన్నాథ రాయుడు న్సత్య మాంబయు గూడ దూర వల
రుచుండి। చైత్రమాసమునందు జయరామనవమిని మొదలు బెట్టి జనుల్
ముదము జెంద। గూడూరు వాసులు గోవిందదాసులై రాయని గూడుకొ
ర మ్యగతుల। నుత్సవలీలలు నోరిమితో జేసి పొంగుచుండిరదితో నెం

దలు గాన।

గీ॥ మారుతాత్మజు చర్యకు మారవంగ। శేషశాస్త్రి భక్తుడు చేసి చూ
పె। మరియు నేమ మువింతలు జరపిరప్పుడు। తబలహార్మోని తాళంపు ధ్వ
నులు చెలగ॥

సీ। హార్మోనియమ్మునో వేరుచు గోపాల రాయుడు ప్రయోగించి రచ్చ
వమర। సీతరామాచారి చిరుతలధరియించి సప్త తాళంబులసరణిజూప।
కోదండ స్వామి సభ గాఁ గురుతుమీరమృదంగ విద్య గనుపర్చుచు వెనుకనుం
డ। పోలీసునవిశార్లు పురజనముఖ్యులు సజ్జనంబులు నెల్ల సభను వెలుగ।

ఆ వె॥ రాతువంశ్యుడైన రాయుని సభలోన భక్తిమీరనమరభక్తు
లలర। హరికథా శ్రవణము నందరిలో నిల్చి సూరిదాససుకవి గోరినుడివె॥

ఉ॥ గాయకవర్యులుం గవిశిఖామణులుం మరిజ్యోతిషుల్ బుధుల్। పా
యక నెల్లవేళలను సజ్జనులిల్వకు బ్రొద్దుపోదహా। రాయుని భాగ్య మెట్టిదియొ
రాజులకైనను చెల్లదీగతిం। ద్రోయగ లేదు లౌకికము ద్రోహము చేయడు
న్యాయమూర్తియై।

సీ॥ ఉన్న నష్టుకు జేయు నుపకారమేగాని యపకారమనుమాటనవ
లబెట్టు। సర్వకాలములందు సంతోషమేగాని దుఃఖమునటునైపుత్తూల
గొట్టు। సర్వదా శాంతిని సంచరించుటెగాని యాగ్రహగ్రహమునువ
ణగమట్టు। సద్గోష్ఠి సల్పుచు సంచరించుటెగాని కలుషభాషణముల క
ట్టిపెట్టు॥

గీ॥ శ్రితులపాలిటనితడు జేజేలచెట్టు। పంతగించిన మరిబయల్ పడకుగు
ట్టు। అన్ని సుగుణములకు నితండాటపట్టు। శ్రీజగన్నాథుఁడిద్ధర చెలగునిట్టు॥

చ॥ ఫలములుపుష్పముల్ మరియు, వాసనద్రవ్యము లెవ్వియైనతా।
లౌలుత భుజించి పూసికొను, తొందరపాటును జెందడీఘనుం। డలరుచుని

త్రమండలికి, నాశ్రితకోటికినిచ్చివిమ్మటన్। చెలగుచు తానుపుత్రికలు,
చేకొయుతమ్ములుబంధుగుల్ తినర్॥

వ॥ ఇట్లుపుణ్యదంపతులును గూడుకొనుసుఖంబుండిరంత॥

సీ॥ కూనీలు చేయఁగ గూడూరుఘనమును వాడుక తొలగించిపన్న
గాంచె। చోరులు చెలరేగు చోటుగూడూరను దుష్కీర్తితొలగించిత్రో
వజూపె। జారిణీజారులజక్కడ గూడూరు గొప్పయూరను పేరుకోసివేసె।
నాలిమగలంతగవు లాడక గూడూరు మొదటిది నడిమంట మూలజేర్చె।

గీ॥ ముసలమాన్లుహిందువులును ముచ్చటగను। కలిసితిరుగఁగ చేయు
చుకడకుతనకు। మార్పుగల్గినపైనపైనురలనెంచె। దొరలు వెలసిన వెంక
టగిరికినతడు॥

గీ॥ అచటిరెడ్లంద రాతని నడవడికుప। న్నంచి జేసిరియుత్నము లేని
ఫలము। కొల్వుకమైనవారలు కుదురుగాను। నిలువనేర్తురెయొకచో
ట నిమ్మడిగను॥

ఆ వె॥ రాతి వంశ్యుడైన రాయుడు వెంకట గిరికిసరుకునను మపురము
నందు। వాస్తవ్యులంత వైరులునర దిశల గోలపెట్టిరపుడుగునులు గూడి।

సీ॥ రాతుజగన్నాథ రాయుడు మనలను గాసివెంకటగిరికైనదయ్యె।
నీమీదనీయుండ నేతిపమను కుమోడలి సుజాలకయుండెదిగులుపుట్టె।
నింటికిరెప్పట్లు కాపాడిబ్రోచను కలియుగమునవిట్టఘనులుగలరె। జార
చోరులదోలి జాగరూకతప్రజన్ బ్రోచుమందెడి పుణ్యపురుషుబాసి॥

గీ॥ నైపణాలమువిధికెంతజాలి లేదు। క్రమముగ మార్పునితనిసిజేయనేల।
జూడ లేదిట్టిధన్యుని జూడబోము। వదలినిలుపగజాలము బ్రతుక లేము॥

కం॥ శ్రీరామనవమియుత్సవ మారాయనునటులజేసె నానందము
నన్। శ్రీరామమాతభక్తుడు। శ్రీరామాయణమునందు జెప్పినవిధులన్॥

గీ॥ ముసలమాన్లను హైందవుల్ మొత్తుకొనుచు। పీర్లపండుగదశ రాలపీచమణచి। మిగుల కార్పణ్యమునను నిల్చి తెగలగలిపి। మదముగల్గించు ప్రభునిట్లు వదలగలము॥

కం॥ లంచముపట్టి మెసంగడు। కొంచెపుకార్యముల జేయ కుమతు లడోలుగ। మంచిమహాత్ముడు మమ్ముల నెంచక చనునంచు రోష్టు లేడ్చిరి మములగ॥

ఆ.వె॥ పలిపినార్క విందుసబ్బ నస్పృక్షరు కానుపాలుపెంపుదాబుబిరి। విప్రగురులెల్లగూడి మించిపోటు గ్రాప్రవేసికొని రినటుము విబుధునుంచి॥

ఉ॥ అంతప్రమోషనుంగొనుచు నచ్చట వెల్వడి వెంకటాద్రికిన్। చెంతసటేసుతల్ గొలువ స్నేహితులెల్లరు సాగనంపబల్। వంత ఔనంగొనర్ జను లు వారలతో పొగబండి కేగని। శ్శాంతను రాజువంశజుడు శేరమనోహర వెంకటాద్రికిన్॥

వ॥ వెంకటగిరి యెట్లున్న దన॥

సీ॥ నున్ననివెడలవు లిన్ననివీధులబలు మేడలను మేటి భవనములను। రాజవీధివారలరంగు మీరునగళ్ల శోభ ప్రాయగలేము చూడవలయు। డంకానగారాల థమధమధ్వను లెప్పుడు సప్తతాళములతో సందడింప। నశ్వముల్ గజములు నందమౌ మోటార్లు తురుపులు కోచులు పనువులిడగ॥

గీ॥ సూరిజనములు గాయకుల్ సుజనులలర। దేవళంబులు రథములు జేజరిల్ల। దొరలుపాలించు వెంకటగిరిని పొగడ। తరము శృంగారరసమట్ట గురియుచుండు॥

గీ॥ అట్టి వెంకటగిరి జేరె నతడు సత్య। మాంబపుత్రిక లాతని ననుసరింప। సూరిదాసాఖ్య కవికృతుల్ గోరి వ్రాయ। శ్రీజగన్నాధుడట కొల్వు జేయసాగె॥

కం॥ వెంకటగిరి సీమందున। వెంకటరమణుండు దరిని వెంకటగిరిపై।

పొంకముగను వెలయుచునుండ సంకటములు నాన్సుకతన సార్థకము వ్యోర్॥

సీసమాలిక॥ ఆశ్వీజదశమినాడలరు వెంకటగిరి శోభలసీక్షింపచోద్య మగును। జమ్ఖానగ్రౌండునజరపిన చిత్రము లేమని వ్రాతునే నిందుబోల్చి। గుర్రపుపందెముల్ గుజగుజజరుగును గజములపందెముల్ గాకమరియు। మనుజులపందెముల్ మరికొన్ని చిత్రముల్ బాలురుపరుగిడుపందెములును। బ్యాండువాయసకదమ్ బాగుగవేయుచు మేటిసిపాయిలమేల్కవాతు। బల్ఫిరంగులు చెప్పుల్ బ్రస్తలానట్లుగ ఘమఘమధ్వనులతో ఢాబుచూప। చేతితుపాకులు ఫెటఫటాల్ మని ప్రేల దొరలును ప్రభువులుదరిని మెరయ॥

గీ॥ గ్రౌండుచిత్రములనుగాంచి కదలిదొరలు। సేన్గులకు కట్టునంబారినెక్కి రాజ। పేఠినూరేగినగరుకు వెడలివిదప। జేసెదర్బారుగద్దెపై చెలగనృపతి॥

ఆవె॥ నగరిసేవకాళినవ్యనూతతో గొల్వ రాతువంశ్యుడైనరాయుడొప్పు। నతివలెల్లగూడి హారతులనుబట్టు। శ్రీకుమారరాజు చెలగెసభను॥

గీ॥ శ్రీజగన్నాథుకుదొరల్ చెలిమిమీర। బరగుచుండిరి వెంకటగిరిపురమున। సరససంగీతసాహిత్యసచ్చరిత్ర। ములను గ్రోలుచుసంతోషజలధిదేలి॥

ఉ॥ రాయుడుసత్యమాంబయును, రమ్యతమీరగ వెంకటాద్రిని ర్మాయకులై చెలంగుచును, మన్ననలందమనుంద్రిభక్తులై। కాయముసత్యమేయశము, కన్నధరత్రిని భాగ్యమేమదే। శ్రేయముముక్తికిటీరమును, జేరగజేసెడినావయాజుడి॥

సీ॥ రాతుజగన్నాథ రాయునిచరితము వ్రాసితినిటుకొంత పరకునిందు। రెండవభాగమునింకుగ వ్రాసెద। తప్పులు తమియించి యొప్పుతెంచి। మన్నింపవలెనన్ను మహిలోనసీక్సితి యాచంద్రతారార్క మ

లగు వటులు। పవననందను పాద భజనము చేసెన। వెంకటేశ్వరుమది వి
నుతి చేతు॥

ఆ వె॥ రామ వంశ్యుడైన రాయుడు పుత్రికల్। సత్యమాంబ చాల సం
తసముచ। సకల సంపదలు నొసంగగా నూరేండ్లు వెలయవలయు రామ
విభుని దయను॥

కం॥ శ్రీ సోమయాజి కులమున। దాసత్వము నంది సూరి దాసుడనై
తి। వ్రాసితి నీ చరితము నే। దోసములను దిద్దికొనక తోడగు హరి నే॥

గద్య॥ ఇది శ్రీ విజయనగర మహారాజాస్థాన నాట్యాలయ కవీశ్వరుండగు। సోమయాజుల సూరిదాసకవిచే రచింపబడిన శ్రీ రామ జగన్నాథ రాయని చరిత్రమున మొదటి భాగము సర్వము సంపూర్ణము॥

ఉ॥ ఎందరో నిన్ను గొల్చి భువి, నేప్రవహించిరి ద్రవ్యవంతులై। యెం
దరో భక్తులైరి మరి, యెందరో మల్లుల మంచు పేర్గిరి। కొందరో విద్యలం
దిరిమ, కొందరో యోగులు కారె సిద్ధయుక్। మందు మ వీడటంచు నను,
మానక ప్రోవవె మారుతాత్మజా॥

కం॥ మంగళము రామ విభునకు। మంగళమలివేలమంగ మానినికిన్ శ్రీ
యునకున్। మంగళము సీతాపతికిని। గంగా మంగళము శ్రీ జగన్నాథునకున్
ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు, సోమయాజుల సూరిదాసకవి విజయనగరము

